

VERF& INKT#80

Magazine van de Vereniging van Verf- en Drukinktfabrikanten VVVF | september 2026

ACTUALISATIE ENERGIEBESPARINGSPLICHT 2027 16 VVVF INTRO-
DUCEERT VERMIJDINGS- EN REDUCTIEPROGRAMMA ZZS 20 NIEUW
PENSIOEN VANAF 2027: DIT VERANDERT ER VOOR VVVF-LEDEN 24
BRECHT GRIETEN, KVGO, OVER DE GRAFIMEDIABRANCHE 26 ONDER-
ZOEKER HANNAH FERGINGA WIL DE VERF VAN DE TOEKOMST MAKEN 32

The Perfect Mix

Eskens Process Solutions, Kwaliteit en Service

Sterke merken, een ervaren team en een efficiënte service
zijn de ideale mix voor een waardevol partnership

WILHELM NIEMANN
MASCHINENFABRIK

WAB

ESKENS
PROCESS SOLUTIONS

ACTUALISATIE ENERGIEBESPARINGSPLICHT 2027

Bedrijven krijgen vanaf 2027 te maken met een fors aangescherpte energiebesparingsplicht. De meest ingrijpende wijziging is de verlenging van de terugverdientijd voor verplichte energiebesparende maatregelen van vijf naar zeven jaar. Energieadviseur Jos Lenselink legt uit wat er precies verandert en hoe bedrijven zich nu al kunnen voorbereiden op de nieuwe regels.

20

VVVF INTRODUCEERT BRANCHEBREED VERMIJDINGS- EN REDUCTIEPROGRAMMA ZZS

Bedrijven die met zeer zorgwekkende stoffen werken, moeten elke vijf jaar een Vermijdings- en Reductieprogramma (VRP) voor deze stoffen opstellen. De VVVF stelde een 'standaard'-VRP op voor verf- en inktbedrijven die tot meer uniformiteit in VRP's en hun beoordelingen moet leiden.

CIRCULAR ECONOMY MEETS TECHNOLOGY

CUTTING-EDGE TECHNOLOGY FOR MAXIMUM PACKAGING EFFICIENCY.

We show how closed material cycles can become reality: with packaging solutions that set standards in quality, safety, and cost-effectiveness.

Learn all about our comprehensive circular system – including the latest innovations and trends in packaging, technology and your supply chain. Discover how our products and services let you achieve even greater economic benefits and environmental efficiency.

Explore our latest product highlights and experience
how **SCHÜTZ** continues to drive innovation forward.
Visit us at: www.schuetz.net/innovations

SCHÜTZ

SCHÜTZ (Benelux) B.V.
Westelijke Randweg 23
Haven 0413
NL-4791 RT Klundert
Phone +31 168 334 600
info1benelux@schuetz.net
www.schuetz.net/benelux

24

NIEUW PENSIOEN VANAF 2027: DIT VERANDERT ER VOOR VVVF-LEDEN

Werkgevers en medewerkers in de verf- en drukinktindustrie krijgen naar verwachting per 1 januari 2027 te maken met een nieuw pensioen. De voorbereidingen zijn in volle gang. Veel bedrijven zijn in 2025 al geïnformeerd over het transitieplan, maar nu komt de daadwerkelijke overgang in zicht. Wat verandert er concreet? En wat betekent dat voor werkgevers, HR en medewerkers?

BRECHT GRIETEN, DIRECTEUR KVGO, OVER DE GRAFIMEDIABRANCHE

Drukwerk is overal, maar veel mensen, en vooral jongeren, hebben nauwelijks een beeld van de grafimediabranche. Met een nieuwe influencercampagne wil het Koninklijk Verbond Grafische Ondernemingen (KVGO) de nieuwe generatie laten zien hoe veelzijdig, innovatief en toekomstgericht de sector is. Directeur Brecht Grieten van het KVGO ziet vooral een bewustwordingsprobleem en vertelt waarom de branche veel innovatiever én relevanter is dan vaak wordt gedacht.

28

7 VOORWOORD MARLIES VAN WIJHE

Vooruitkijken in een wereld die blijft veranderen

8 PROJECT

Van der Ende Steel Protectors Group heeft de conservering van de HSL-brug over het Hollandsch Diep bijna afgerond. In twee jaar tijd werd in opdracht van Infraspied circa 20.000 vierkante meter staal geconserveerd.

10 NWS/SECTOR

Selectie van nieuws en ontwikkelingen in de verf- en drukinktsector

33 GASTCOLUMN

Marlies Verlinde, directeur Nederlandse Aerosol Vereniging over Packaging & Packaging Waste Regulation

34 BEROEP IN BEELD

Hannah Feringa en Thomas Freese combineren wetenschap en ondernemerschap in startup Circolide. Met biomassa uit reststromen maken ze een duurzame acrylaatvervanger voor onder meer verf en inkt, met betere producteigenschappen.

36 NWS/VVVF

Nieuws en service van de vereniging

45 PODIUMPAGINA'S

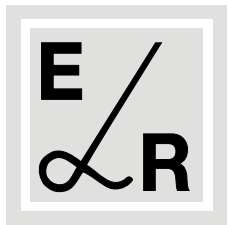
Bedrijven presenteren nieuwe producten en diensten voor de sector

OP DE COVER:

Blikvanger in Rotterdam

Op de cover staat de opvallende Tornado van museum Fenix in Rotterdam. Het kunst- en migratiemuseum is gevestigd in de Rotterdamse wijk Katendrecht, in een voormalige havenloods. De glanzende, dubbel gedraaide constructie bestaat uit stalen buizen. Hoogwaardige coatings beschermen deze beeldbepalende buizen en zorgen voor hun karakteristieke spiegellende uitstraling.

E & R B.V.

Proven Excellence.

NETZSCH *Alpha*® NEOS de nieuwe standaard!

Al meer dan 40 jaar uw vertrouwde partner in procesmachines voor de verf- en inkt industrie.

Samen met onze partners NETZSCH Feinmahltechnik GmbH en J. De Vree & Co N.V. bieden wij innovatie dispergeersystemen, parelmolens, mengmachines, afvulmachines & turnkey projecten voor de verf- & inkt industrie.

Optimaal dispergeren, malen, mengen en afvullen. Hogere productiviteit. Kortere omsteltijden. Besparen op energie, koelwaterverbruik en onderhoud.

Wij vertellen u er graag meer over!

DEVREE DEVREE

er-bv.com

NETZSCH
Proven Excellence.

Vooruitkijken in een wereld die blijft veranderen

Na een druk politiek voorjaar is de zomer voor de brancheorganisatie traditioneel een periode van relatieve rust. Kamerleden en ministers zijn met reces of op werkbezoek. De wereld blijft onrustig door de geopolitieke spanningen tussen de verschillende machtsblokken en de impact daarvan op onze bedrijven, maar de rust vanuit de politiek is een welkome afwisseling. Voor het VVVF-team biedt deze periode ruimte om lopende zaken af te ronden en nieuwe dossiers voor te bereiden.

Vlak voor de zomer lanceerde de VVVF het Branche-VRP, een vermijdings- en reductieplan voor zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Het plan helpt ledenbedrijven te voldoen aan hun wettelijke rapportageplicht én hun uitstoot van ZZS verder terug te dringen. Daarover leest u meer in deze editie. Tegelijkertijd blijft er voor de VVVF een belangrijk aandachtspunt bestaan: de Nederlandse kop op Europese regelgeving. Nederland telt ongeveer 10.000 ZZS'en, terwijl Europa ongeveer 400 Substances of Very High Concern kent. Dat verschil roept op zijn minst vragen op.

Ook op het gebied van energiewetgeving dienen zich nieuwe ontwikkelingen aan. Zo wordt de energiebesparingsplicht per 2027 aangescherpt. In het najaar wordt hierover meer duidelijk, maar een aantal wijzigingen is al bekend. Zo wordt de wettelijke terugverdiendtijd verlengd van vijf naar zeven jaar en de mogelijkheid om energiebesparende maatregelen uit te stellen tot een natuurlijk vervangingsmoment vervalt. Dat vraagt van bedrijven tijdige voorbereidingen. Energie-expert Jos Lenselink licht toe wat de wijzigingen in de praktijk betekenen en hoe bedrijven hier verstandig op kunnen anticiperen.

Ook op een ander dossier staat een belangrijke verandering voor de deur: de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Op 1 januari 2027 gaat de nieuwe pensioenregeling voor de verf- en drukinktindustrie in. Na jaren van voorbereiding heeft de VVVF samen met de vakbonden het transitieplan opgesteld. De komende maanden staan in het teken van de verdere implementatie en het pensioenfonds informeert werkgevers en werknemers uitgebreid over de overstap naar het nieuwe stelsel. U leest er meer over in deze uitgave.

Verandering beperkt zich echter niet tot wet- en regelgeving, de afzetmarkten van onze leden zijn eveneens volop in beweging. Zo verandert de grafimediabranche ingrijpend onder invloed van

digitalisering, terwijl de behoefte aan hoogwaardige fysieke communicatie onverminderd groot blijft. Drukwerk is daarvan het beste bewijs: we komen het dagelijks tegen op verpakkingen, etiketten, boeken, tijdschriften en tal van andere toepassingen. Toch realiseren veel mensen zich nauwelijks hoe relevant de sector nog altijd is. In deze editie legt Brecht Grieten, directeur van het KVGGO, uit hoe een nieuwe influencercampagne jongeren moet laten zien dat de grafimediabranche volop toekomst biedt.

Tot besluit wil ik graag nog een persoonlijke ontwikkeling met u delen. Sinds kort mag ik voorzitter zijn van de Commissie Schone Leefomgeving van VNO-NCW. Als grote mkb'er met een sterke affiniteit met natuur zie ik daarin een mooie kans om me verder te verdiepen in verduurzaming. Wat mij daarbij vooral drijft, is de zorg om de biodiversiteit. Klimaatverandering en biodiversiteitsverlies worden vaak op één hoop gegooid, maar het zijn wezenlijk verschillende problemen. Als ik één prioriteit zou moeten aanwijzen, dan is dat het herstel van de biodiversiteit. Krijgen we dat niet onder controle, dan raakt uiteindelijk ons hele ecosysteem uit balans, met alle gevolgen van dien. Ik draag daar dan ook graag mijn steentje aan bij.

Marlies van Wijhe,

Voorzitter van de VVVF

CONSERVERING HSL-BRUG HOLLANDSCH DIEP BIJNA AFGEROND

De conservering van de HSL-brug over het Hollandsch Diep is bijna afgerond. In opdracht van Infrabeed heeft Van der Ende Steel Protectors Group in twee jaar tijd ongeveer 20.000 vierkan-
te meter staal geconserveerd. De werk-
zaamheden worden naar verwachting
binnen enkele weken afgerond.

De brug uit 2005 is 1.992 meter lang
en vormt een belangrijke schakel in de
hogesnelheidslijn tussen Noord-Brabant
en Zuid-Holland. Vanwege de omvang
van het object en de eisen rond spoor-
en waterveiligheid vergde het onder-
houd een zorgvuldige voorbereiding en
uitvoering. Voor de logistiek werden
schepen ingezet om materialen aan- en
af te voeren en de waterveiligheid te
waarborgen. Het staal werd met milieu-
vriendelijke technieken voorbehandeld,
waarna een nieuwe coatinglaag van
PPG is aangebracht. Tijdens het project
werkten Van der Ende en Infrabeed
nauw samen om de werkzaamheden
veilig en volgens planning uit te voeren.

WWW.VANDERENDE.NL
FOTO: VAN DER ENDE STEEL PROTECTORS

AANDEELHOUDERS AKZONOBEL EN AXALTA STEMMEN IN MET FUSIE

De aandeelhouders van AkzoNobel hebben begin augustus tijdens een buitengewone aandeelhoudersvergadering ingestemd met de voorgenomen fusie met Axalta Coating Systems. Ook de aandeelhouders van Axalta hebben hun goedkeuring gegeven. Daarmee kan de voorgenomen aandelenfusie naar de volgende fase. De aandeelhouders van AkzoNobel stemden onder meer in met de fusie, een wijziging van de statuten, de uitgifte van aandelen en de voorgestelde

samenstelling van de raad van bestuur. Het is de bedoeling dat AkzoNobel van de Amsterdamse beurs (AEX) verdwijnt en dat het fusiebedrijf een beursnotering in New York (NYSE) krijgt. Er komen twee hoofdkantoren: één in Amsterdam en één in Philadelphia (VS). De afronding is nog afhankelijk van goedkeuring door toezichthouders en andere gebruikelijke voorwaarden. AkzoNobel verwacht dat de fusie eind 2026 of begin 2027 wordt voltooid. Topman Greg

Poux-Guillaume wordt CEO van het gecombineerde bedrijf. Volgens hem moet de fusie leiden tot een sterkere en innovatievere wereldwijde speler op de coatingsmarkt.
www.akzonobel.com

DE IJSSEL COATINGS VIERT 96-JARIG BESTAAN MET NIEUWE BEDRIJFSFILM

De IJssel Coatings lanceerde op 1 juli, de dag waarop het bedrijf 96 jaar bestond, een nieuwe bedrijfsfilm. Daarmee wil de

verffabrikant bestaande en potentiële klanten wereldwijd laten zien wie het bedrijf is, waar het vandaan komt en welke mensen

achter de producten staan. De film blikt terug op de geschiedenis van het familiebedrijf, dat in 1930 aan de Hollandse IJssel begon. Sindsdien groeide De IJssel Coatings uit tot een moderne verfproducent, met vakmanschap, innovatie en kwaliteit als belangrijke pijlers. Volgens directeur Robbert van der Eijk is de film vooral bedoeld om de identiteit van het bedrijf zichtbaar te maken voor het groeiende internationale klantenbestand. "We willen laten zien wie we zijn, waar onze kracht ligt en welke mensen dagelijks werken aan vaak klantspecifieke producten." De film biedt daarnaast een kijkje achter de schermen en moet het vertrouwen van klanten in De IJssel Coatings als betrouwbare partner versterken.
www.de-ijssel-coatings.nl

Precisie-oppervlaktetesten opnieuw **gedefinieerd**

ELCOMETER 1720 ABRASIE- EN WASBAARHEIDSTESTER:

Voor verffabrikanten is het essentieel dat een coating bestand is tegen reiniging. De Elcometer 1720 Abrasie- en Wasbaarheidstester biedt een gecontroleerde omgeving om jarenlange slijtage in enkele minuten te simuleren.

Measure the visible and beyond.

Automatische filmaanbrenging voor betrouwbare resultaten

Automatische filmapplicatoren verbeteren de consistentie en reproduceerbaarheid van uitstrijkingen aanzienlijk. De applicatiesnelheid, de uitgeoefende druk en de operator hebben allemaal een directe invloed op belangrijke parameters zoals filmdikte, glans, dekking en kleur.

BYK-Gardner biedt een reeks automatische filmapplicatoren met een compact en lichtgewicht aluminium ontwerp. Deze systemen zijn zeer flexibel en geschikt voor vrijwel alle formaten uitstrijkkaarten, evenals voor verschillende applicatorbalken en draadgewonden staven.

Als aanvulling op deze uitstrijkmachines is er een ruime keuze aan handmatige applicatoren in diverse vormen en afmetingen, van draadgewonden staven tot speciale anti-zakingsapplicatoren. Als substraten levert BYK-Gardner uitstrijkkaarten met uitstekende kleur- en glanscontrole om stabiele, betrouwbare en reproduceerbare resultaten te garanderen.

www.byk-instruments.com

A member of **ALTANA**

BARIL LEVERT VERF VOOR CIRCULAIR SCHADUWPROJECT

Bewoners en bezoekers van het Afrikaanderplein in Rotterdam kunnen voortaan op warme dagen verkoeling zoeken onder een stalen constructie met schaduwdoeken. De schaduwconstructie is grotendeels vervaardigd uit hergebruikt staal en afgewerkt met een beschermende coating. Het staal kreeg een tweede leven nadat het eerder was ingezet bij het verplaatsen van monumentale bomen in Rot-

terdam. Naast Baril Coatings waren onder meer de gemeente Rotterdam, Superuse Studios, Shipcoat, Brassto, Relement en ff-arch bij het project betrokken. De schaduwconstructie is ontworpen door Superuse Studios en gebouwd in opdracht van de gemeente Rotterdam. Voor de bescherming van de constructie is gekozen voor een coating van Baril Coatings. De gebruikte verf bestaat grotendeels uit natuur-

lijke grondstoffen, terwijl de afwerklaag volledig biobased is. Daarmee draagt de verfprodu-

cent bij aan de circulaire en duurzame ambities van het project. www.barilcoatings.com

VOORMALIG PPG-MANAGER INSPIREERT JONGEREN ALS SCHEIKUNDEDOCENT

Chemie Magazine van de VNCI portretteert in het juni-nummer Ronnie Peskens, die na ruim vijftien jaar bij verf- en coatingsproducent PPG de overstap maakte naar het onderwijs. Tegenwoordig staat hij als docent scheikunde voor de klas op een middelbare school in Hoofddorp. Volgens Peskens groeide zijn interesse voor het onderwijs tijdens zijn werkzaamheden bij PPG, waar hij regelmatig stagiairs en afstudeerders begeleidde. Via projecten op scholen en samenwerkingen met C3 ontdekte hij dat het overbrengen van kennis hem steeds meer voldoening gaf. Uiteindelijk besloot hij zijn managementfunctie in te ruilen voor een carrière als docent scheikunde. De overstap

komt op een moment waarop het tekort aan scheikundeleraars groot is. De VNCI besteedt in het artikel aandacht aan de verbinding

tussen de chemische industrie en het onderwijs, een belangrijk thema binnen de human-capital-agenda van de sector. Meer jon-

geren interesseren voor chemie en techniek begint immers in de klas. www.vnci.nl

VAN WIJHE BETROKKEN BIJ ONDERHOUD MONUMENTALE PANDEN

Koninklijke Van Wijhe Verf was betrokken bij het grootschalige onderhoud van vijf monumentale

panden op het Koningsplein in Amsterdam. In opdracht van a.s.r. real estate voerde ESJ Vastgoedonderhoud met een vast team het buitenschilderwerk uit. De panden hebben elk een eigen architectuur en kleurstelling, met winkels op de begane grond en woningen daarboven. De ligging in de binnenstad vroeg om een gefaseerde aanpak en strakke logistiek. Vanuit haar technische verfexpertise ondersteunde Koninklijke Van Wijhe Verf het project met advies over productkeuze, kleurstelling en passende oplossingen binnen de kaders van monumentaal onderhoud. Er zijn vijf verfsystemen van Wyzonol gebruikt, die passen bij de ondergrond en het karakter van de panden. Verftechnisch specialist Jans Boverhof controleerde tijdens de uitvoering de kwaliteit van het verfsysteem en de afwerking volgens de ERM-richtlijnen. Projectleider Frederique Drees (ESJ) waardeert vooral het proactieve meedenken van de verffabrikant.

www.vanwijheverf.nl

AKZONOBEL BEREIKT CO₂-REDUCTIEDOEL EERDER DAN GEPLAND

AkzoNobel heeft zijn doelstelling om de CO₂-uitstoot van de eigen bedrijfsvoering (Scope 1 en 2) met 50 procent te verminderen al in 2026 bereikt. Dat is vier jaar eerder dan gepland. De doelstelling, met 2018 als referentiejaar, is gevalideerd door het Science Based Targets initiative (SBTi). Volgens AkzoNobel is de reductie onder meer gerealiseerd door de overstap op hernieuwbare elektriciteit en investeringen in de verduurzaming van productielocaties. Inmiddels draaien 92 vestigingen volledig op hernieuwbare elektriciteit. In Europa, Noord-Amerika en Latijns-Amerika wordt 69 procent van de productielocaties volledig voorzien van hernieuw-

bare stroom. Ook locaties in Zuid-Afrika en Vietnam zijn recent overgestapt. Een van de maatregelen is de vervanging van gasgestookte ketels door warmtepompen op de productielocatie in Pilawa (Polen), waar ook het grootste zonnepark van AkzoNobel in Europa is gevestigd. Naast de eigen bedrijfsvoering werkt AkzoNobel verder aan een halvering van de CO₂-uitstoot in de gehele waardeketen (Scope 3) in 2030. Het bedrijf ontwikkelt daarvoor onder meer hulpmiddelen waarmee klanten het energieverbruik en de CO₂-uitstoot van hun processen kunnen analyseren en verminderen.

www.akzonobel.com

BASF COATINGS HEET VOORTAAN SURVENTIS

BASF heeft de verkoop van zijn coatingactiviteiten aan investeringsmaatschappij Carlyle afgerond. De transactie, aangekondigd in oktober 2025, werd op 30 juni 2026 voltooid nadat alle vereiste

goedkeuringen van toezichthouders waren verkregen. De nieuwe naam is Surventis. Volgens BASF markeert de afronding een belangrijke stap in de uitvoering van de bedrijfsstrategie, waarbij zelfstandige bedrijfssonderdelen meer ruimte krijgen voor verdere groei. Surventis omvat de activitei-

ten op het gebied van OEM-coatings, autoschadeherstelcoatings en oppervlaktebehandeling. De onderneming is gewaardeerd op 7,7 miljard euro. BASF ontving een contante opbrengst van ongeveer 5,8 miljard euro vóór belastingen en behoudt een belang van 40 procent in Surventis.

www.surventiscoatings.com

EFFECTIEVE 360°- BESCHERMING TEGEN PERMEATIE

Het duurzame alternatief voor de metalen emmer:

- Laag verpakkingsgewicht
- Vormvaste verkoopverpakking zonder deuken of breukschade
- Geen roestvorming en geen extra laklaag aan de binnenzijde nodig
- Geen permeatie

onze voordelen
op een rij

SAIER Verpackungstechnik is uw specialist in emmers, bakken en kuipen in alle vormen en volumes van 1 tot 30 liter. Onze emmers onderscheiden zich door hun duurzaamheid: ze zijn recyclebaar en herbruikbaar, eenvoudig te hanteren en tegelijk zeer belastbaar. Op verzoek zijn ze bovendien verkrijgbaar met gerecycled materiaal.

De innovatieve binnenfolietechniek beschermt verf en lak op betrouwbare wijze. Hierdoor vindt geen permeatie plaats van binnen naar buiten, of omgekeerd. De gelaste folie langs bodem en wand en de barriërefolie in het deksel omsluiten de inhoud volledig en zorgen voor 360°-bescherming.

Bespreek de mogelijkheden
met Sarah Maier

SAIER
VERPACKUNGSTECHNIK

'BLIJF ALS BEDRIJF ZELF IN DE LEAD'

ATR KRITISCH OP AANSCHERPING ENERGIEBESPARINGSPLICHT

De voorgenen verlenging van de wettelijke terugverdientijd van vijf naar zeven jaar stuit op kritiek van het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Volgens het college leidt de maatregel tot 1 miljard euro aan extra investeringen door het bedrijfsleven, terwijl het kabinet onvoldoende onderbouwt waarom deze aanscherping op dit moment noodzakelijk is. Het ATR wijst erop dat de huidige energiebesparingsplicht nog diverse knelpunten kent. Zo blijft de naleving achter, zijn rapportages

vaak complex en is de bijdrage aan extra CO₂-reductie volgens het college niet altijd goed aantoonbaar. Het ligt daarom meer voor de hand eerst de werking en handhaving van de bestaande regeling te verbeteren. Volgens het ATR bevat het voorstel ook lastenverlichtingen, waaronder een beperking van de doelgroep van de onderzoeksplicht en wijzigingen in de rapportageverplichtingen. Per saldo verwacht het Adviescollege echter dat de lasten voor bedrijven aanzienlijk zullen toenemen.

Bedrijven krijgen vanaf 2027 te maken met een fors aangescherpte energiebesparingsplicht. De meest ingrijpende wijziging is de verlenging van de terugverdiëntijd voor verplichte energiebesparende maatregelen van vijf naar zeven jaar. Daarnaast verdwijnt de mogelijkheid om energiebesparende maatregelen uit te stellen tot een natuurlijk vervangingsmoment. Wat verandert er precies en hoe kunnen bedrijven zich nu al voorbereiden op de nieuwe regels?

TEKST: ADRIAAN VAN HOOIJDONK
BEELD: BLUETERRA ENERGY EXPERTS / ISTOCK

De actualisatie is de afgelopen jaren voorbereid door het ministerie van Klimaat en Groene Groei, in overleg met bedrijfsleven, energieadviseurs en bevoegde gezagen. In april 2026 gingen de wijzigingen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) in consultatie, gevolgd door de consultatie van de geactualiseerde Erkende Maatregelenlijst (EML) begin juli 2026. De komende maanden verwerkt het ministerie de reacties uit het veld waarna de nieuwe regels in 2027 in werking treden. De energiebesparingsplicht blijft gelden voor bedrijven met een jaarlijks verbruik van minimaal 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 kubieke meter aardgas.

Voor bedrijven is wachten op de definitieve regelgeving volgens energieadviseur Jos Lenselink van BlueTerra Energy Experts geen verstandige strategie. "Bedrijven doen er goed aan om nu al inzicht te krijgen in de beoogde wijzigingen. Wat voor invloed heeft dit op het bedrijf? Wat zijn de rapportageverplichtingen? Zoek dat tijdig uit."

Lenselink werkt sinds 1993 als energieconsultant voor BlueTerra Energy Experts, een adviesbureau voor energiebesparing en duurzame energie voor de industrie en grootzakelijke markt. Het team van 30 professionals biedt energieadvies voor grootverbruikers in industrie, glastuinbouw en utiliteit, gericht op CO₂ reductie en energiebesparing. Daarnaast is hij vicevoorzitter van de commissie Winstrumenten van FedEC, de beroepsvereniging van energiedeskundigen, -engineers en -adviseurs. Vanuit die rol vertegenwoordigt hij de Nederlandse energieadviseurs in overleg met onder meer overheidspartijen en denkt hij mee over wijzigingen in wet- en regelgeving, waaronder de energiebesparingsplicht.

Strategisch karakter

Voor een aantal verf- en drukinktbedrijven roept de actualisatie van de energiebesparingsplicht herinneringen op aan 2015, toen de informatieplicht werd ingevoerd. Een deel van de VVVF-achterban moest vanaf toen aan de overheid rapporteren welke energiebesparingsmaatregelen ze namen. Op basis van het energiegebruik van een locatie wordt de informatieplicht vastgesteld. In de praktijk zijn dit vrijwel alle VVVF-bedrijven. Volgens Lenselink hebben de betrokken bedrijven die verplichting destijds over het algemeen goed opgepakt. "Maar dat moest ook wel. Het is simpelweg wetgeving waaraan bedrijven moeten voldoen", zegt hij.

Energiebeheer heeft bij de VVVF-leden inmiddels een veel strategischer karakter gekregen. De sterk gestegen energieprijzen van de afgelopen jaren hebben energiebesparing nog hoger op de agenda gezet, terwijl bedrijven tegelijkertijd moeten bijdragen aan CO₂-reductie. Volgens Lenselink vragen ook klanten, financiers en ketenpartners steeds vaker naar energieverbruik, emissies en verduurzamingsmaatregelen. Initiatieven zoals Coatings Care van de VVVF sluiten aan bij die ontwikkeling en stimuleren bedrijven om verder te kijken dan alleen compliance.

Vier belangrijke wijzigingen

Deze actualisatie draait om vier belangrijke wijzigingen. De grootste inhoudelijke wijziging is dat de energiebesparingsplicht voortaan geldt voor maatregelen met een terugverdiëntijd van maximaal zeven jaar in plaats van vijf jaar. Daardoor kunnen maatregelen die voorheen buiten de verplichting vielen, straks alsnog verplicht worden. Tegelijkertijd verdwijnt de mogelijkheid om maatregelen

'BEDRIJVEN DOEN ER GOED AAN
OM NU AL INZICHT TE KRIJGEN
IN DE BEOOGDE WIJZIGINGEN.
WAT VOOR INVLOED HEEFT DIT
OP HET BEDRIJF? WAT ZIJN DE
RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN?
ZOEK DIT TIJDIG UIT'

uit te stellen tot een natuurlijk vervangingsmoment, waarbij bedrijven energiebesparende maatregelen pas hoefden te treffen bij vervanging van een installatie of machine. Volgens de overheid bleek handhaving in de praktijk vrijwel onmogelijk. Daarnaast bestaat er voor veel van deze situaties al andere relevante regelgeving, waaronder de Europese Ecodesign-verordening. Vanaf 2027 krijgen gemeenten en provincies overigens structureel ruim 14 miljoen euro extra voor handhaving.

Verder is de Erkende Maatregelenlijst (EML) opgeschoond en bevat deze lijst nu 150 maatregelen. Negen maatregelen vervallen omdat ze in de praktijk meestal niet van toepassing zijn, terwijl verschillende maatregelen en categorieën worden samengevoegd, waaronder de maatregelen voor verlichting. Daarnaast komt de installatie van zonnepanelen als verplichte maatregel in de energiebesparingsplicht te vervallen. Ook komt er een afzonderlijke categorie voor ruimtebevochtiging en vallen drogen en stoom voortaan onder procesmaatregelen.

Onderzoeksplicht blijft bestaan

Tot slot blijft de onderzoeksplicht bestaan, maar worden onderdelen geactualiseerd en verduidelijkt. De onderzoeksplicht geldt voor bedrijven die jaarlijks meer dan 170.000 kubieke meter aardgas of tien miljoen kilowattuur elektriciteit verbruiken. "Deze bedrijven moeten om de vier jaar een onderzoeksrapport opstellen", licht Lenselink toe. "Dat was al zo, maar er gaan ook wijzigingen plaatsvinden." Zo moet de isolatiescan beter aansluiten op recente normen en komt er

een vereenvoudigde rapportage. Daarnaast komt er meer aandacht voor technische isolatie.

Bedrijven moeten met de aandrijfsystemenscan alle elektromotoren met een vermogen van meer dan 15 kW in kaart brengen. Doel is dat de overheid zo beter kan handhaven.

De aanpassing van de energiebesparingsplicht bevat een opvallende paradox. Op papier lijkt de regeling eenvoudiger te worden: de Erkende Maatregelenlijst wordt korter, categorieën worden samengevoegd en de administratieve lasten moeten omlaag. Tegelijkertijd kan de verlenging van de wettelijke terugverdientijd van vijf naar zeven jaar er juist toe leiden dat meer energiebesparende maatregelen worden verplicht. "De investeringsdruk kan hierdoor toenemen", waarschuwt Lenselink.

Beschikbaarheid netcapaciteit

Voor verf- en drukinktbedrijven kan de beschikbaarheid van netcapaciteit bijvoorbeeld gevolgen hebben voor de planning van maatregelen zoals warmteterugwinning, efficiëntere elektromotoren of verdere elektrificatie van processen. Vooral bij complexere maatregelen is een goede voorbereiding volgens Lenselink belangrijk. Bedrijven moeten niet alleen kijken naar de techniek, maar ook naar de beschikbaarheid van netcapaciteit en de inpassing in bestaande productieprocessen. "Weet welke maatregelen eraan komen en hoe die passen binnen de investerings- en onderhoudsplanung van het bedrijf."

JOS LENSELINK, ENERGIEADVISEUR BLUETERRA ENERGY EXPERTS

Vooral kleinere verf- en drukinktbedrijven kunnen de gevolgen van de actualisatie relatief sterk voelen. Grote ondernemingen beschikken vaak over medewerkers die zich specifiek bezighouden met energie, duurzaamheid of vergunningen. Bij kleinere bedrijven komt dit soort regelgeving vaak bovenop de dagelijkse werkzaamheden. “Bij een bedrijf met twintig medewerkers doet iemand dit er vaak gewoon bij”, zegt Lenselink. Dat maakt het lastiger om wijzigingen in wet- en regelgeving tijdig te volgen en de juiste maatregelen te treffen.

Internetconsultatie

Ook werkgeversorganisaties hebben hiervoor aandacht gevraagd. In hun reactie op de internetconsultatie wijzen VNO-NCW en MKB-Nederland erop dat de administratieve lasten voor kleinere bedrijven relatief zwaar kunnen uitvallen. Zeker wanneer specialistische kennis ontbreekt, kan het nodig zijn externe expertise in te schakelen. Volgens Lenselink is het daarom verstandig tijdig advies in te winnen en gebruik te maken van de informatie die brancheorganisaties, zoals de VVVF, beschikbaar stellen.

Stapeling lasten

Werkgeversorganisaties waarschuwen voor stapeling van verplichtingen en administratieve lasten. Volgens Lenselink ligt de sleutel vooral in een integrale aanpak. “Blijf als bedrijf zelf in de lead”, adviseert hij. “Kijk niet per regeling wat je moet doen, maar zorg dat je één overzicht hebt van alle energie- en CO₂-verplichtingen die op je organisatie afkomen.” Bedrijven die dat goed organiseren, profiteren volgens hem niet alleen bij inspecties, maar versterken ook hun positie richting klanten, verzekeraars, financiers en ketenpartners. Hoewel de definitieve regelgeving nog niet is vastgesteld, is het verstandig dat bedrijven nu al in kaart brengen welke energiebesparende maatregelen in de komende jaren op de planning staan en welke gevolgen de verlenging van de terugverdientijd van vijf naar zeven jaar voor hun situatie kan hebben. “Afwachten is nooit verstandig”, zegt hij. “Blijf zelf in de lead en zorg dat je weet wat er binnen je bedrijf speelt. Daar heb je uiteindelijk alleen maar voordeel van. Energiebesparing levert uiteindelijk niet alleen lagere kosten op, maar ook concurrentievoordeel.”

MEER UNIFORMITEIT IN AANPAK

Bedrijven die met zeer zorgwekkende stoffen werken, moeten elke vijf jaar een Vermijdings- en Reductieprogramma (VRP) voor deze stoffen opstellen. De VVVF stelde een 'standaard'-VRP op voor verf- en inktbedrijven die tot meer uniformiteit in VRP's en hun beoordelingen moet leiden. "Het spaart tijd en energie voor alle partijen", zegt Jacky Priester van Omgevingsdienst NL.

TEKST: MARGA VAN ZUNDERT
BEELD: OMGEVINGSDIENST NL

In Nederland zijn er bijna 3.500 stoffen en stofgroepen aangemerkt als zeer zorgwekkende stof (ZZS). De lijst wordt gepubliceerd door het RIVM. Ze zijn kankerverwekkend, mutageen, persistent, hormoonverstorend of om andere redenen aangemerkt als ongezond voor mens en/of milieu. Emissie van deze stoffen naar lucht en water moet worden geminimaliseerd. Dat betekent emissies zo mogelijk voorkomen door vervanging van ZZS en anders emissie zoveel mogelijk reduceren. Dat is vastgelegd in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal) onder de Omgevingswet.

Dat geldt ook voor verf- en inktbedrijven. Sinds 2016 moet elk bedrijf dat ZZS'en in producten verwerkt een zogeheten Vermijdings- en Reductieprogramma (VRP) opstellen en indienen bij de regionale Omgevingsdienst. Een VRP brengt in kaart met welke ZZS'en een bedrijf werkt, waar mogelijk emissie plaatsvindt en hoe een bedrijf dat minimaliseert tot idealiter nul. Vervanging door een niet-ZZS heeft de voorkeur. Als de stof niet vervangbaar is, beschrijft het VRP hoe de uitstoot tot een minimum kan worden teruggebracht. Een ondernemer is verplicht om alle technische maatregelen in te zetten die redelijkerwijs haalbaar en betaalbaar zijn.

Gebrek aan uniformiteit

Hoewel de verplichting al tien jaar bestaat, is er geen voorgeschreven stramen of werkmethode voor een VRP. "Er zijn in onze branche VRP's van veertig pagina's, soms van slechts vijf", vertelt Jolanda Neeft, senior regulatory affairs advisor bij de VVVF. Neeft: "Iedereen moet eigenlijk zelf het wiel uitvinden. Het proces is een soort black box; je krijgt alleen feedback van je omgevingsdienst wanneer een VRP niet voldoet. Misschien steek je er meer tijd en energie in dan nodig." Bedrijven wisselen ook niet graag VRP's uit omdat ze inzicht bieden in recepturen, hun belangrijkste intellectuele eigendom.

Het gebrek aan uniformiteit is ook voor toezichthouders lastig en dat is opgepikt door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. "Het ZZS-beleid bestaat al sinds 2016 maar uit evaluaties

Branche-VRP Vermijdings- en reductieprogramma

#wetgeving stoffen
© VVVF, juni 2020

ZEER ZORGWEKKENDE STOFFEN

JACKY PRIESTER
PROJECTLEIDER ZZS BIJ OMGEVINGS-
DIENST MIDDEN- EN WEST-BRABANT EN
VOORZITTER PROJECTGROEP ZZS BIJ
OMGEVINGSDIENST NL

'WIJ ZIJN ENORM BLIJ MET
BRANCHEBREDE VRP'S.
WIJ ZIEN ALLEEN MAAR
VOORDELEN'

'HET NEDERLANDSE BELEID IS STRENGER, MAAR NIET PER SE BETER'

REINOUD VAN DER AUWERAERT
ADVISEUR TAUW

is gebleken dat het niet in alle gevallen goed genoeg loopt”, zegt Jaap Drooglever, programmaleider van het Impulsproject Chemische stoffen. Het impulsproject geeft “een duwtje aan een aantal knelpunten in de uitvoering van het stoffenbeleid om de uitvoering ervan makkelijker en beter te maken.”

Zo ondersteunde adviesbureau TAUW het Ministerie met een handreiking voor het bevoegd gezag die de basiseisen aan een VRP uiteenzet. Een ander ‘duwtje’ is het branchebrede VRP. Een ‘voorbeeld-VRP’ die in opzet en structuur past bij de activiteiten in de sector. Drooglever: “Een branchebreed VRP geeft een vliegende start volgens de bekende 80/20-regel. Wat algemeen is in een branche, kan direct worden benut, wat specifiek is voor een bepaald bedrijf kan met maatwerk worden aangevuld. Wij verwachten dat deze aanpak het voor bedrijven makkelijker maakt, terwijl de kwaliteit verbetert.”

Gelijker speelveld

Voor de VVVF zijn een gelijk speelveld en duurzaamheid belangrijke pijlers. Daarom besloot de VVVF in navolging van de Vereniging voor Tankopslagbedrijven (VOTOB) een branchebreed VRP op te stellen. Neeft met een achtergrond in chemie werd projectleider en opsteller. Jacky Priester, voorzitter van de projectgroep ZZS bij Omgevingsdienst NL: “Wij zijn enorm blij met branchebrede VRP’s. Wij zien alleen maar voordelen. Een vast stramien voorkomt dat er zaken worden vergeten en zo komt er meer uniformiteit. Dat spaart tijd en energie voor alle partijen.”

Hij prijst de VVVF die als een van de eersten de stap heeft gezet. “Het is best een pittig traject, Jolanda heeft daarin pal voor haar branche gestaan.” Priester en collega’s van verschillende omge-

vingsdiensten keken mee en gaven advies, maar de inhoud is door de VVVF samengesteld.

Adviesbureau TAUW stelde een goedgekeurde VRP (ontdaan van referenties naar de bron) beschikbaar als startpunt. Ook stelde het adviesbureau voorbeeldberekeningen op voor emissies naar lucht. Neeft: “De uitstoot van ZZS’en is vaak zo gering dat je nauwelijks iets hebt aan metingen; de hoeveelheid die mogelijk vrijkomt zit vaak onder de detectiegrens. Dan kun je op basis van grondstoffen en verwerkingsmethoden berekenen hoeveel ZZS er maximaal kan vrijkomen via stof of verdamping.”

Oplosmiddelvrij

De verfbranche heeft al een grote slag gemaakt in het vermijden van ZZS’en met oplosmiddelvrij werken, zegt Priester. “Maar dat lukt niet overall. Voor verf op wegen die extreem slijtvast moet zijn, bijvoorbeeld.” Bij inkten is het gebruik van het vluchtige isopropylalcohol nog moeilijk te vermijden. “Ik hoor nog regelmatig ‘wij gebruiken geen ZZS’en of wij hebben geen emissies’ van bedrijven. Maar wij weten echt beter.” Volgens TAUW-adviseurs Tania Timmer en Reinoud van der Auweraert, gespecialiseerd in ‘industriële luchtverontreiniging’ bij TAUW spreek je al snel over tientallen ZZS’en in een verfbedrijf. “Het gaat meestal niet zozeer om één kenmerkende ZZS.”

Een belangrijke vraag bij het opstellen van het branchebrede VRP was hoe je pragmatisch omgaat met mogelijk tientallen ZZS’en. Vervanging van een ZZS door een geschikt alternatief is altijd de beste optie. Is dat niet mogelijk dan biedt het branchebrede VRP een stappenplan naar emissiereducerende technieken zoals luchtfiltering en verbranding. De VVVF koos daarbij voor een aanpak waarbij een bedrijf zelf een focus kan kiezen. Je kunt je concentreren op de ZZS

MINIMALISATIE VERSUS NUL-RISICO

die in gewicht of hoeveelheid dominant is, maar ook op de ZZS die leidt tot het grootste gezondheidsrisico.

Timmer: "Neem je een maatregel voor één bepaalde vluchtige organische verbinding, dan reduceer je ook alle andere organische stoffen. Die hoef je dan niet stuk voor stuk in kaart te brengen. Want maatregelen die verdamping of verstuiving beperken werken voor meerdere stoffen."

Pragmatische tool

Ook Priester benadrukt dat een maatregel tegen één ZZS eigenlijk niet bestaat. "We zagen bijvoorbeeld dat een bedrijf door het nemen van maatregelen tegen diffuse emissie van benzeen ook andere ZZS-emissies reduceerde. Elke maatregel levert dus extra milieuwinst op."

Mooi, maar antiverdampings- of verstuivingsmaatregelen zijn vaak kostbaar en betekenen forse investeringen voor ondernemers. Het VVVF-VRP haakt daarop in met onder andere een voorbeeldberekening over de kostenefficiëntie van maatregelen: een berekening van de investering versus de vermeden emissie.

Het initiatief voor een branchebreed VRP heeft omgevingsdiensten en de branche dichter bij elkaar gebracht, vindt Neeft. "Het heeft veel kwesties open op tafel gelegd. We werken in overleg toe naar een pragmatische tool. Hiermee voorkomen we veel van de soms nare discussies over hoe emissies bepaald worden tussen ondernemers en omgevingsdiensten." Ook Priester verwacht dat een fors deel van een VRP nu een 'invuloefening' wordt voor VVVF-bedrijven en routine voor de Omgevingsdienst. Ondertussen volgen meerdere branches het voorbeeld zoals de VNCI (chemie) en de Vereniging Afvalbedrijven.

Een VRP moet elke vijf jaar worden ingediend. In die vijf jaar zijn er ongetwijfeld nieuwe ZZS bijgekomen, net als nieuwe reductietechnieken, maar dat leidt slechts tot wat fijnslipen, verwachten de experts - niet tot drastische wijzigingen. Met het opstellen van het eerste VVVF-VRP is de grootste klus geklaard. Het branchebrede VRP-ZZS van de VVVF is voor de leden te downloaden van ledennet en wordt op de VVVF/VLK Themabijeenkomst Arbo & Milieu op 8 oktober 2026 toegelicht.

De Nederlandse wetgeving streeft naar minimalisatie van ZZS'en; het Europese uitgangspunt is nul-risico. "Dat is een wezenlijk verschil", stelt Jolanda Neeft (VVVF). "Die nul-emissie is echt een hoofdpijndosier voor de branche. Het wringt vooral omdat het uitbannen van de laatste molecule van een ZZS niet erg zinvol is."

TAUW-adviseur Reinoud van der Auweraert onderschrijft dit met een voorbeeld. Wanneer je via afzuiging een geringe hoeveelheid van een ZZS moet afvangen en vervolgens vernietigt door verbranding (vaak bij hoge temperatuur) vereist dat brandstof waarbij CO₂ en NO_x vrijkomen. "Dat veroorzaakt schadelijke neveneffecten. Terwijl veel ZZS'en op termijn in de natuur worden afgebroken. Een geringe emissie hoeft geen schade te veroorzaken. Het Nederlandse beleid is strenger, maar niet per se beter."

BELEIDSRUIMTE

Jacky Priester (voorzitter projectgroep ZZS bij Omgevingsdienst NL) stelt dat je niet kunt spreken van een strenger Nederlandse milieuwetgeving. "De realiteit is dat we hier dicht op elkaar wonen en werken, dan zit je sneller tegen de grens aan van wat gezond is. Bovendien hebben we al achtergrondwaarden: vervuiling die vanuit Antwerpen en het Ruhrgebied Nederland binnenkomt."

Hij wijst er ook op dat regionale omgevingsdiensten beoordelingsruimte hebben. Het streven is minimalisatie, maar de diensten accepteren dat dit in de praktijk niet altijd lukt. "Die realiteit is er. Sommige ZZS'en zijn nog onvervangbaar en emissiereducerende maatregelen vragen soms een te grote investering." Dat wordt van geval tot geval beoordeeld, aldus Priester. Een onderneming die bijvoorbeeld geen fysieke ruimte heeft voor een grote technische installatie kan respijt krijgen.

"Met het ZZS-beleid geven we invulling aan de 2050 Zero Pollution doelstelling," zegt Jaap Drooglever (ministerie IenW, Impulsprogramma Chemische Stoffen). "De samenstelling van de ZZS-lijst gaat uit van schadelijkheid van stoffen, gebaseerd op artikel 57 van de REACH-verordening. Gezien deze risico's stuurt Nederland allereerst op een bronaanpak door het vermijden van de ZZS stoffen, en pas als dat niet kan, op minimalisatie van de emissies. Bij minimalisatie zijn er randvoorwaarden voor haalbaarheid en betaalbaarheid en afwenteleffecten. Of een maatregel getroffen kan worden wordt is een integrale afweging, op basis van het goede gesprek tussen een bedrijf en het bevoegd gezag. Als een ZZS-stof vermeden kan worden, is dat in alle fases van een product beter."

NEVENEFFECTEN

Van der Auweraert erkent dat de wet inderdaad stelt dat maatregelen haalbaar moeten zijn en dat neveneffecten moeten worden meegewogen bij de beoordeling. "Maar het ontbreekt aan kaders hiervoor, dus beland je in een discussiezone." Ook de VVVF blijft kritisch. Neeft: "Wij zien niet graag een nationale interpretatie van Europese wetgeving. Nederland telt in totaal 10.000 ZZS'en, de EU 400 Substances of Very High Concern. Dat is toch apart."

NIEUW PENSIOEN VANAF 2027: WAT VERANDERT ER VOOR VVVF-LEDEN?

Werkgevers en medewerkers in de verf- en drukinktindustrie krijgen naar verwachting per 1 januari 2027 te maken met een nieuw pensioen. De voorbereidingen zijn in volle gang. Veel bedrijven zijn in 2025 al geïnformeerd over het transitieplan, maar nu komt de daadwerkelijke overgang in zicht. Wat verandert er concreet? En wat betekent dat voor werkgevers, HR en medewerkers?

TEKST: KEES JAN VAN KESTEREN
BEELD: PENSIOENFONDS PGB/BARIL COATINGS

Voor dit artikel spreken we met Marcel van Gooswilligen. Hij is accountmanager bij Pensioenfonds PGB en zijn collega Ans Slangen is senior communicatiespecialist. Daarnaast deelt Denise Denissen, HR Generalist bij Baril Coatings hoe zij de voorbereidingen binnen haar organisatie aanpakt.

Eerst leggen Slangen en Van Gooswilligen uit wat een pensioenfonds precies doet. Van Gooswilligen: "Pensioenafspraken worden gemaakt door werkgevers en vakbonden. In het geval van de verf- en drukinktsector is er trouwens sprake van een heel goede regeling. Als pensioenfonds voeren wij die afspraken uit. Dat betekent dat we de premies innen, het geld beleggen en pensioenen uitkeren."

PGB behoort tot de top tien van pensioenfonds in Nederland met 450.000 pensioenklanten en 35 miljard euro aan belegd vermogen. "Je leest wel eens in de krant over ophef bij pensioenfonds over beleggingskeuzes. Dat zul je bij ons niet snel zien. We overleggen regelmatig met onze deelnemers en hun wensen zijn leidend bij de keuzes die we maken."

Pensioenfonds van het Jaar

En dat doet PGB naar de mening van zijn collegafondsden blijkbaar erg goed. Ans Slangen: "Onlangs wonnen we de zilveren award voor het beste pensioenfonds met een belegd vermogen tot 15 miljard euro, die door vakgenoten wordt uitgereikt. Het leuke was dat we daarnaast ook de publieksprijs kregen: Pensioenfonds PGB is uitgeroepen tot Pensioenfonds van het Jaar."

Dat de pensioenen gaan veranderen, is wettelijk vastgelegd. Het is de bedoeling voor de verf- en drukinktsector dat de veranderingen op 1 januari 2027 ingaan. "We liggen op schema om die datum te halen," legt Slangen uit.

De Nederlandsche Bank moet nog een 'verklaring van geen bezwaar' afgeven. "Die verwachten we in het derde kwartaal van dit jaar. Ook zijn we druk bezig met het aanpassen van onze systemen. Dat is een grote operatie. Wettelijk gezien is het trouwens zo dat alle pensioenen een jaar later moeten zijn overgezet, uiterlijk per 1 januari 2028."

Persoonlijke pensioenpot

"Heel veel blijft hetzelfde", benadrukt Van Gooswilligen. Zo leggen werknemers en werkgevers nog steeds elke maand geld in voor het pensioen. Werknemers kunnen nog steeds keuzes maken als ze met pensioen gaan en als een werknemer overlijdt, blijft er een pensioen voor een eventuele partner of kinderen.

MARCEL VAN GOOSWILLIGEN
PENSIOENFONDS PGB

‘In het geval van de verf- en drukinktsector is er sprake van een heel goede regeling’

ANS SLANGEN
PENSIOENFONDS PGB

‘Pensioenfonds PGB is uitgeroepen tot Pensioenfonds van het Jaar’

DENISE DENISSEN
BARIL COATINGS

‘Uiteindelijk willen we dat iedereen straks precies weet waar die aan toe is’

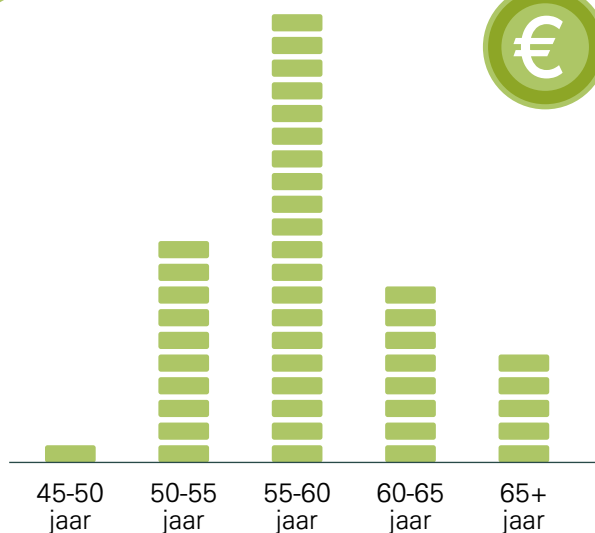
Compensatieregeling

De grootste verandering is dat er straks voor iedere deelnemer een persoonlijk pensioenvermogen wordt opgebouwd. Dat vermogen groeit door premie-inleg én beleggingsrendement. “Dat potje gaat dus meebewegen met de economie, maar er zijn veel ‘airbags’ ingebouwd in het systeem.”

Zo wordt het geld van alle pensioenpotten gezamenlijk belegd. Om het risico op verlagingen te verkleinen is er een reservepot. Die heet de solidariteitsreserve. “En daarnaast worden de gevolgen van stijgende of dalende rendementen gespreid over meerdere jaren. Ook zullen we minder risicovol gaan beleggen voor deelnemers die dichterbij hun pensioen komen of al met pensioen zijn. Dat beperkt de impact en houdt de risico’s beheersbaar.”

“Veel mensen vragen zich af of hun persoonlijke pensioenpot leeg kan raken als ze erg oud worden,” stelt Slangen. “Dat is niet zo. Iedereen krijgt zijn pensioen, zolang hij of zij leeft.” Van Gooswilligen vult aan: “Er zijn ook mensen die helaas eerder

overlijden en misschien minder uit hun pensioenpot nodig hebben. Het niet genoten pensioen vervalt aan het fonds en daarmee vangen we het langer leven van anderen op.”

VAN INTRANET TOT HR-INLOOP: ZO INFORMEERT BARIL COATINGS ZIJN MEDEWERKERS

“De veranderingen in het pensioenstelsel leven op dit moment nog niet erg bij de medewerkers”, merkt Denise Denissen, HR Generalist bij Baril Coatings. “Wij hebben een relatief jong personeelsbestand, dat kan een verklaring zijn.”

Toch is Denissen al volop begonnen met de voorbereidingen. “Het is belangrijk om medewerkers goed mee te nemen. Daarbij helpt de informatie vanuit PGB. Op basis van hun tijdlijn, maakten we een communicatiestrategie om medewerkers te informeren. Dat doen we gefaseerd, om ze niet in één keer met informatie te overspoelen. Op dit moment gebruiken we met name

ons intranet en infoschermen.”

In het najaar organiseert Baril Coatings ook HR-inloopsessies. “Dan wordt duidelijker wat de transitie voor het individu precies betekent. Dat zal waarschijnlijk ook het moment zijn waarop de interesse van medewerkers toeneemt en er meer vragen zullen komen.”

Om op die vragen voorbereid te zijn, wil Denissen de HR-inloopsessies zoveel mogelijk onderbouwen. Ze hoopt dat er tegen die tijd concrete rekenvoorbeelden beschikbaar zijn. “Daarbij zou ik graag inzichtelijk hebben wat de toekomstige gevolgen zijn, bijvoorbeeld over tien jaar.

Ook praktische voorbeelden over de compensatieregeling zijn nog zeer welkom. Die kunnen we zowel gebruiken in de HR-inloopsessies als om een lijst met Frequently Asked Questions te maken.”

Naast het informeren van medewerkers, moet Baril Coatings ook de eigen administratie op orde brengen. Denissen: “Ik verwacht geen hele grote systeemwijzigingen, maar het moet natuurlijk wél goed geregeld zijn. Dat doen we samen met ons administratiekantoor en andere specialisten. Uiteindelijk willen we dat iedereen straks precies weet waar die aan toe is.”

Zo blijft in het nieuwe pensioen het uitgangspunt dat deelnemers samen risico's delen. Maar de manier waarop pensioen wordt opgebouwd en gecommuniceerd verandert. “De mensen kunnen gaan zien wat er in hun pensioenpot zit en kunnen dat steeds blijven volgen.”

Eenmalige uitkering en compensatieregeling

Het pensioen dat medewerkers in de verf- en drukinkt-industrie tot en met 31 december 2026 hebben opgebouwd, wordt volgens de afspraken overgezet naar het nieuwe pensioen. Daarbij wordt de waarde van het bestaande pensioen omgerekend naar een persoonlijk pensioenvermogen.

“De veranderingen in het pensioenstelsel zijn het gevolg van lange maatschappelijke discussies over de pensioenen,” legt Van Gooswilligen uit. “De fondsen moesten grote reserves hanteren en waren beperkt in hoeveel ze uit mochten keren aan de deelnemers.”

Dat wordt aangepast. Er volgt een eenmalige uitkering uit de reserves van het pensioenfonds. Dat geld

wordt niet op de lopende rekening van deelnemers gestort, maar maakt deel uit van het persoonlijke pensioenpotje. Slangen: “Dat is onder andere waar De Nederlandsche Bank naar kijkt, die controleert of de fondsen het beschikbare geld evenwichtig verdelen.”

Voor mensen die er in de praktijk op achteruit dreigen te gaan bij de invoering van het nieuwe pensioen, is er een compensatieregeling. Slangen: “Tot nu toe betaalde iedereen evenveel premie, zowel jong als oud. Jongere deelnemers betaalden eigenlijk te veel en ouderen te weinig. Nu we overstappen naar een persoonlijke pensioenpot, verandert dit.” “En dat maakt dat oudere medewerkers, die toen ze jong waren, hebben bijgedragen aan het pensioen van anderen, zelf die bijdrage niet meer krijgen. Zij leken er hierdoor iets op achteruit te gaan”, vertelt Van Gooswilligen. “Voor die groep, en dat zal met name gaan om de groep 45-plussers, komt er een compensatieregeling. Dat is één van de airbags in het systeem waar we het net over hadden.”

Duidelijkheid

In het najaar verwacht PGB meer duidelijkheid te kunnen geven over hoe de persoonlijke potjes, de eenmalige uitkering en de compensatieregeling er op persoonlijk niveau uit komen te zien. Alle PGB-deelnemers ontvangen dan een overzicht met het te verwachten nieuwe pensioen en een vergelijking met het pensioen zoals dat tot nu geregeld was. Als de overstap inderdaad op 1 januari 2027 plaatsvindt, dan volgt in het voorjaar een definitief overzicht met de persoonlijke bedragen die dan gelden.

Communicatieschema:

- **Najaar 2025**
Afspraken van de sector staan op de website van Pensioenfonds PGB.
- **Voorjaar 2026**
Werknemers krijgen meer informatie over wat het nieuwe pensioen betekent.
- **Najaar 2026**
Werknemers krijgen een 1e overzicht met persoonlijke bedragen van het nieuwe pensioen (inschatting) én persoonlijke bedragen van het pensioen met de regels van nu.
- **1 januari 2027**
Verwachte overstap naar de nieuwe regels.
- **Voorjaar 2027**
Werknemers krijgen een 2e overzicht met de persoonlijke bedragen die dan gelden.

Meer informatie:
www.pensioenfondspgb.nl

Slangen: "Er loopt al een communicatiecampagne voor de aangesloten werkgevers, bijvoorbeeld met de brochure die we samen met de sector hebben gemaakt. Die campagne is geïntensiveerd. Maandelijks is er een digitale nieuwsbrief en eind september organiseren we opnieuw een webinar met de laatste updates. Tijdens dit webinar laten we de overzichten zien die de medewerkers in november zullen ontvangen en de leeswijzer die we daarvoor hebben ontwikkeld. Op onze website hebben we een speciale pagina met video's over deelonderwerpen. Deze video's kunnen werkgevers ook weer gebruiken om hun medewerkers te informeren."

Veranderingen voor werkgevers

De betaaltermijn voor werkgevers wordt ingekort. Nu hebben werkgevers dertig dagen de tijd om de premies af te dragen, in de nieuwe situatie tien dagen. "Ons doel is om het geld van de deelnemers zo snel mogelijk te beleggen", verklaart Slangen deze wijziging. "Werkgevers die dat nog niet doen, kunnen een overstap naar betaling via automatische incasso overwegen."

Naast het informeren van medewerkers, kunnen werkgevers de komende maanden volgens Slangen ook al de nodige andere dingen doen om de

transitie soepel te laten verlopen. "Het belangrijkste is dat werkgevers er goed op letten dat de pensioenadministratie helemaal is bijgewerkt. Dan gaat het ons om informatie als het juiste salaris, moment van indiensttreding en, als medewerkers in deeltijd werken, wat het deeltijdpercentage is. Dus oproep van onze kant: werk je administratie vroegtijdig bij!"

Waar er de afgelopen jaren nog wel wat weerstand was tegen het nieuwe pensioenstelsel, lijkt het sentiment nu gedraaid. "Door de hoge dekkingsgraden kunnen de pensioenen bij de overgang worden verhoogd", verklaart Van Gooswilligen. "Dat zal zeker helpen. En daarnaast, zoals gezegd, heel veel blijft hetzelfde."

BRECHT GRIETEN, DIRECTEUR KVGO, OVER DE GRAFIMEDIABRANCHE

Voor veel mensen is drukwerk zo vanzelfsprekend geworden dat ze er nauwelijks nog bij stilstaan. Van het etiket op een bierblikje en het medicijn-doosje in de badkamer tot de vinylhoes in de platenkast, het pak hagelslag op de ontbijttafel en de verpakking van een online bestelling: drukwerk maakt onlosmakelijk deel uit van het dagelijks leven. Toch hebben veel mensen, en vooral jongeren, volgens het KVGO nauwelijks een beeld van de grafimediabranche. Daarom startte het KVGO in 2023 de branche promotie campagne 'Indruk'. Een van de onderdelen van de campagne is de inzet van influencers. Eind juni 2026 begon de influencer campagne in samenwerking met content creator Steven Grosveld, bekend van zijn populaire straatinterviews op sociale media. Het initiatief van verschillende werkgevers- en werknemersorganisaties in de sector, zoals het KVGO en het A&O Fonds Grafimediabranche, beoogt de creatieve en grafische sector voor jongeren zichtbaarder en aantrekkelijker te maken. De organisaties ontwikkelden een nieuw format: De Drukwerk Challenge. Deelnemers krijgen op straat de opdracht om binnen korte tijd zoveel mogelijk verschillende soorten drukwerk te verzamelen. Van flyers en

visitekaartjes tot verpakkingen en magazines: alles telt mee, zolang het maar drukwerk is.

Laagdrempelige manier

Volgens de initiatiefnemers laat de campagne op een verrassende manier zien hoe aanwezig drukwerk nog altijd is in het dagelijks leven. De eerste video's verschenen in juni 2026 op platforms als TikTok, Instagram en YouTube en bereikten duizenden jongeren. Wie meer wil weten, komt via de video's terecht op de campagnewebsite. Daar nodigen verschillende interactieve elementen jongeren uit om contact op te nemen met de betrokken partijen. Vervolgens worden zij doorgeleid naar bedrijven, opleidingen of kennismakingsactiviteiten, zodat zij de sector van dichtbij kunnen ervaren. Van 28 september tot en met 3 oktober vindt bovendien de derde editie van de Week van de Grafimedia plaats. In deze week openen bedrijven in de grafimediabranche hun deuren om te laten zien hoe creatief, innovatief en veelzijdig de sector is.

"We dachten lang dat we een imagoprobleem hadden en dat mensen ons als industrieel en vervuilend zien, maar eigenlijk hebben we vooral een bewustwordingsprobleem", zegt Brecht Grieten, directeur van het Koninklijk Verbond Grafische Ondernemingen (KVGO). "Mensen zien drukwerk elke dag, maar kennen onze sector nauwelijks, en dat geldt vooral voor jongeren." De campagne laat een branche zien die volop investeert in automatisering, digitalisering en

‘MENSEN ZIEN DRUKWERK DAGELIJKS, MAAR KENNEN ONZE SECTOR NAUWELIJKS’

Drukwerk is overal, maar veel mensen, en vooral jongeren, hebben nauwelijks een beeld van de grafimediabranche. Met een nieuwe influencercampagne wil het Koninklijk Verbond Grafische Ondernemingen (KVGO) de nieuwe generatie laten zien hoe veelzijdig, innovatief en toekomstgericht de sector is. Directeur Brecht Grieten van het KVGO ziet vooral een bewustwordingsprobleem en vertelt waarom de branche veel innovatiever én relevanter is dan vaak wordt gedacht.

TEKST: ADRIAAN VAN HOOIJDONK
BEELD: KVGO / ENVATO

duurzaamheid. Tegelijkertijd kampt de sector met een nijpend tekort aan vakmensen, hoge energieprijzen, regeldruk, krimpende volumes en een consolidatieslag.

Waarde van drukwerk

Volgens Grieten is de campagne vooral een middel. Uiteindelijk draait het erom dat jongeren opnieuw gaan zien welke waarde drukwerk toevoegt en hoe veelzijdig de grafimediabranche in werkelijkheid is. Drukwerk voegt volgens hem veel meer waarde toe dan de gemiddelde consument denkt. Organisaties van goede doelen versturen nog steeds graag drukwerk naar potentiële donoren omdat ze daar in vergelijking met e-mails veel meer inkomsten uit halen. En uitgevers die eerst digitale bladen uitgaven, richten zich volgens hem nu steeds vaker op gedrukte magazines. Print is minder vluchtig dan online en zorgt voor een betere en prettigere leeservaring. Of denk aan Lidl dat in 2023 stopte met de bezorging van reclamefolders in een bepaalde regio, maar daar later weer op terugkwam omdat er minder werd verkocht. Ook papieren wegenkaarten blijven onverminderd populair. Zo geeft de ANWB aan dat de gratis wegenkaarten voor leden van de tien populairste vakantiebestemmingen nog steeds een gezamenlijke oplage van twee miljoen exemplaren per twee jaar hebben.

In gesprekken met PostNL wil Grieten het liever niet hebben over het afnemende volume van post, maar vooral samen kijken hoe ze het volume weer kunnen laten toenemen. Het KVGO blijft zich inzet-

ten voor een eerlijke en goed functionerende postmarkt, postte Grieten onlangs op LinkedIn. De zakelijke postmarkt mag in de ogen van het KVGO niet afhankelijk zijn van keuzes die één dominante marktpartij eenzijdig kan maken. “Daarom pleiten wij voor een wettelijk kader met regulering, toezicht en handhaving, zodat ook de belangen van grafische ondernemers en hun klanten structureel worden meegenomen.”

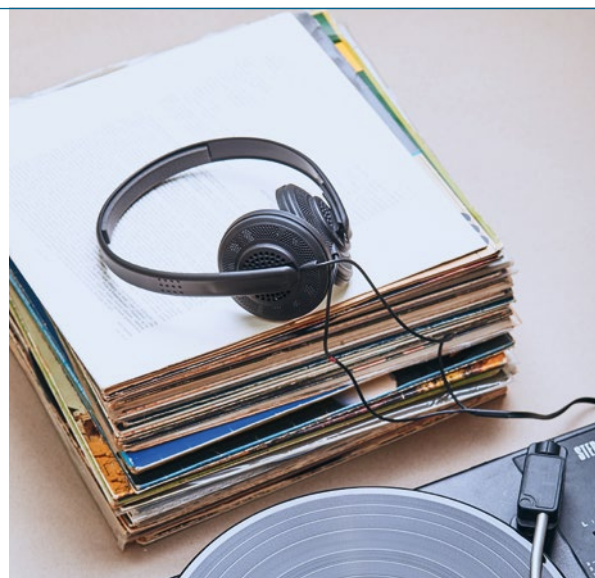
Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) oordeelde in 2025 dat de overname van Sandd door PostNL onrechtmatig was. Volgens het KVGO staat na de uitspraak van het CBb vast dat de huidige marktsituatie het gevolg is van een onrechtmatig goedgekeurde overname. Dat vertrouwen in de kracht van drukwerk neemt niet weg dat de sector tegelijkertijd voor flinke economische uitdagingen staat. Die worden zichtbaar in de meest recente cijfers.

Economische vooruitzichten

De KVGO-directeur wijst erop dat de jaarlijkse omzet ongeveer 3,3 miljard euro blijft (waarvan de helft export) en dat de sector werk biedt aan circa 18.000 mensen. Uit de laatste economische kwartaalrapportage van Panthea in opdracht van het A&O Fonds Grafimediabranche van april 2026 blijkt dat ondernemers in de grafimediabranche

'WIJ BEWEGEN MEE MET DE DYNAMIEK VAN DE MARKT'

het economisch klimaat overwegend als stabiel beoordelen. Tegelijkertijd neemt de onzekerheid toe. Drukkerijen, verpakkingsbedrijven en andere grafische ondernemingen verwachten een dalende productie, omzet en winstgevendheid.

De bezettingsgraad van grafmediabedrijven is met 73 procent stabiel, maar volgens de kwartaalrapportage aan de lage kant. Een groeiend aantal bedrijven beschouwt hun productiecapaciteit als te groot. Een gebrek aan vraag blijft de meest genoemde bottleneck voor ondernemers, gevolgd door een tekort aan arbeidskrachten. Ondanks het voorzichtige sentiment zoekt een groeiend aantal bedrijven nieuwe medewerkers. Meer dan een kwart van de ondernemers denkt in de komende maanden aan personele versterking.

Ongelijk speelveld

Volgens Grieten worden die economische vooruitzichten bovendien beïnvloed door ontwikkelingen waarop ondernemers zelf nauwelijks invloed hebben, zoals de hoge energieprijzen ten opzichte van het buitenland. De beschikbaarheid van grondstoffen vormt op dit moment nog geen groot probleem, maar geopolitieke ontwikkelingen maken wel duidelijk hoe kwetsbaar internationale toeleveringsketens zijn. Bij eerdere verstoringen zagen we bijvoorbeeld dat tekorten aan petrochemische grondstoffen voor drukinkt, zoals harsen en oplosmiddelen, fabrikanten dwongen om alternatieve leveranciers te zoeken, onder meer in China.

Tegelijkertijd veranderen ook de marktverhoudingen. Volgens Grieten is in de sector een consolidatieslag gaande, onder meer doordat drukpersen steeds efficiënter worden en eigenaren op leeftijd hun bedrijven verkopen. De consolidatie in de grafmediabranche is ook zichtbaar binnen de branchevereniging zelf. Toen Grieten vier jaar geleden aantrad als directeur, telde KVGO nog bijna 690 leden. Inmiddels zijn dat er 537. Volgens hem is die daling niet zozeer het gevolg van bedrijfsbeëindigingen, maar vooral van fusies en overnames, waardoor

meerdere leden opgaan in één onderneming. "Wij bewegen mee met de dynamiek van de markt", zegt hij. Die ontwikkeling is ook terug te zien in de organisatie van het KVGO. Waar de vereniging vroeger nog 120 medewerkers had en een kantoorgebouw met acht verdiepingen, werken er tegenwoordig nog negen medewerkers.

Ontzorgen

De gemiddelde mkb-ondernemer wil volgens hem door het KVGO vooral ontzorgd worden. "Ze willen een succesvol bedrijf runnen en mooie producten maken. En ze willen kunnen terugvallen op een brancheorganisatie als het KVGO om hun belangen optimaal te behartigen", zegt Grieten. Samen met de vakbonden heeft het KVGO een branchegerichte helpdesk ingericht waar werkgevers en werknemers terecht kunnen met vragen over de risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), de arbocatalogus en veilig en gezond werken. Daarmee hoeven ondernemers niet zelf het wiel uit te vinden en kunnen zij rekenen op praktisch advies dat is toegesneden op de grafmediabranche. "Met de gratis branche-RI&E en de bijbehorende helpdesk ondersteunen we ondernemers zo goed mogelijk. Maar de verantwoordelijkheid blijft bij de ondernemer zelf: die moet de RI&E invullen en aan de slag gaan met de uitkomsten."

Naast belangenbehartiging wil het KVGO ondernemers ook in de dagelijkse praktijk ondersteunen. Een voorbeeld daarvan is de stichting Energie Inkoop Initiatief. "Energie vormt een belangrijke kostenpost voor ondernemers. Ook de markt is complex", zegt Grieten. De stichting koopt voor 200 leden collectief energie in en stimuleert verduurzaming. Medewerkers van de stichting voeren energie-audits uit bij de leden, die vervolgens advies krijgen welke energiebesparende maatregelen ze nog kunnen nemen.

"Onze leden zijn voornamelijk mkb'ers. En die lopen niet meer blind achter de KVGO-vlag aan. Ze willen niet meer alleen betalen voor de collectieve belangenbehartiging, toegevoegde waarde leveren is steeds belangrijker. Bijvoorbeeld door een goedkopere energierekening, een Arbocatalogus, RI&E en gezamenlijke collectieve voorwaarden. Dat hebben ze nodig om goed te kunnen ondernemen."

Europa

Ondernemers krijgen vanuit Europa steeds meer wet- en regelgeving op hun bord, zoals de NIS2-cyberbeveiligingswet, de Europese verpackingsverordening PPWR en de CSRD. Grieten benadrukt dat de sector het eens is met de intentie van alle wetten en regels, maar dat de uitvoering wel behapbaar moet blijven. Vooral voor de gemiddelde mkb'er legt de toenemende regeldruk een groot beslag op de bedrijfsvoering. "De ondernemer is geen bedrijf gestart om meerdere mensen aan te nemen die alleen maar bezig zijn om zaken af te vinken." Het gaat vaak om complexe materie waar bovendien tegenstrijdigheden inzitten. "Daar komt bij dat we in Nederland vaak nog een extra kop op Europese wet- en regelgeving zetten. Dat zet het concurrentievermogen van de Nederlandse maakindustrie, waaronder de grafmediabranche, nog verder onder druk", aldus Grieten.

Ook de samenwerking met de Nederlandse overheid vraagt volgens hem veel doorzettingsvermogen. Door de vele personeelsswisselingen bij ministeries en uitvoeringsorganisaties verdwijnen kennis en dossiers regelmatig naar de achtergrond. "Ik werk hier nu vier jaar en op sommige dossiers heb ik bijna ieder jaar een nieuwe contactpersoon. Dat maakt het niet makkelijk. Je bent steeds opnieuw bezig om relaties op te bouwen en mensen mee te nemen in de geschiedenis van een dossier."

Grieten ziet in Europa niet alleen nieuwe verplichtingen. Een blik over de grenzen levert ook inspiratie op en laat zien waar kansen liggen. Dat bleek in juni 2026 tijdens zijn bezoek aan Print Matters in Boedapest, het jaarlijkse congres van Intergraf, de Europese koepelorganisatie voor de grafische sector. Grieten bezocht onder meer Patria Printing House, een van de grotere grafische spelers in Hongarije. Het bedrijf is gespecialiseerd in papierwaren en administratief drukwerk, beschikt over een netwerk van 35 winkels verspreid over het land en bedient de zakelijke markt via een uitgebreid online bestelplatform.

'UITEINDELIJK DRAAIT
HET EROM DAT
JONGEREN OPNIEUW
GAAN ZIEN WELKE
WAARDE DRUKWERK
TOEVOEGT EN HOE
VEELZIJDIG DE
GRAFIMEDIABRANCHE
IN WERKELIJKHEID IS'

Nieuwe markten

Opvallend was hoe breed Patria zich ontwikkelt. Naast de traditionele activiteiten zet het bedrijf de laatste jaren sterk in op security printing en richt het zich nadrukkelijk op Afrika. "Een enorme groeiemarkt", aldus Grieten. "Ik ken maar weinig Nederlandse bedrijven die zich op dit continent focussen." De ondernemende houding van de CEO sprak hem aan. "Ze gaf aan dat ze alles drukken wat mensen in hun dagelijkse leven nodig hebben. Van geboortekaartjes en schoolmateriaal tot uitvaartdocumenten en beveiligd drukwerk."

Het KVGO investeert niet alleen in de toekomst van de sector, maar ook in onderlinge samenwerking. Naast belangenbehartiging en kennisdeling zet het KVGO ook nadrukkelijk in op verbinding tussen leden. "Daarom zijn we dit jaar gestart met een businessclub waarin leden en toeleveranciers kennis delen, elkaar inspireren en nieuwe samenwerkingen aangaan. Die verbinding staat ook centraal tijdens ons 125-jarig jubileum op 28 november 2026, wanneer we samen met onze leden en medewerkers dit bijzondere moment vieren in De Efteling."

Meanie*

***a very particular raw material**
[abrasive or toxic]

**The more complex it is to handle raw materials,
the more we are in our element!**

We Love Ingredients.

Raw materials automatically
converting | storing | dosing | conveying | weighing | screening

[We also stand for
simple solutions ...]

AZO.

www.azo.com

VERFBLIKOPENER.NL

- BESTEL RECHTSTREEKS BIJ DE FABRIKANT -

100 % Made in Solingen / Germany

PPWR: EEN UITDAGING VOOR IEDEREEN

Als directeur van de Nederlandse Aerosol Vereniging vertegenwoordig ik de kleinste vereniging in het samenwerkingsverband Mengend Nederland.

Maar het assortiment van onze leden is heel breed, variërend van bijvoorbeeld cosmetica tot verf, technische producten of farmaceutische sprays. Wat ons bindt, is de verpakkingsvorm: de spuitbus.

De spuitbus heeft geweldige toepassingsmogelijkheden. Maar als je ernaar kijkt vanuit het perspectief van de Packaging & Packaging Waste Regulation (PPWR), in werking vanaf 12 augustus dit jaar, levert deze verpakkingsvorm wel wat specifieke uitdagingen op. Ik neem jullie eerst mee in die specifieke uitdagingen en kijk daarna naar het belang van de samenwerking binnen Mengend Nederland op dit dossier.

Een belangrijke eis in de PPWR is bijvoorbeeld om een verpakking zó te ontwerpen dat hergebruik mogelijk is. Dat mag bij een spuitbus niet: de wettelijke definitie in de Aerosol Dispenser gaat over

- Een *niet*-hervulbare houder
- van metaal, glas of kunststof
- die een samengeperst, vloeibaar gemaakt of opgelost gas bevat, al dan niet met een vloeibare, pasteuze of poedervormige stof, en
- voorzien van een aftapinrichting die het mogelijk maakt dat de inhoud wordt uitgestoten
- in de vorm van een suspensie van vaste of vloeibare deeltjes in een gas, in de vorm van schuim, pasta of poeder of in vloeibare of gasvormige toestand.

Met onze Europese vereniging, FEA, onderzoeken we wel wat de mogelijk-

heden zijn om een hervulbare houder onder druk te ontwikkelen die voldoet aan alle veiligheidsvoorschriften en etiketteringseisen. Maar een 'herbruikbare spuitbus' is op dit moment dus niet toegestaan.

Gelukkig zijn in Nederland verreweg de meeste spuitbussen gemaakt van blik (72%) of aluminium (28%); overige materialen zijn verwaarloosbaar (NAV jaarverslag 2025). Zowel blik als aluminium zijn uitstekend te recycleren, en dat gebeurt ook in hoge aantallen. Ferrmetaal haalt in Nederland een recyclingpercentage van 97% en aluminium 84% (cijfers Verpact, 2025). Maar dan zijn we er nog niet. De kleinere onderdelen in de spuitbus, zoals de stijgbuis of het ventiel en de actuator, zijn gemaakt van andere materialen. En die zijn niet allemaal makkelijk los te maken van het metaal van de bus, juist omdat ze vanwege het veilig kunnen gebruiken van spuitbussen stevig geborgd zitten. De komende jaren werkt onze branche hier verder aan. Gelukkig zijn de doppen via de plastic stroom goed te recycleren. Uit Europees afvalonderzoek blijkt ook dat die in de meeste gevallen los komen van de bus, zelfs als de consument de spuitbus gesloten weggooit.

Wat maakt op dit dossier de samenwerking in Mengend Nederland dan zo belangrijk? We vinden elkaar op de hoofdlijnen van de PPWR. Soms is de Europese wetgever wat optimistisch over zijn eigen proces, en ontbreken er nog belangrijke definities terwijl de implementatiedatum heel snel nadert. Samen kunnen we dan bij het bevoegd gezag ervoor pleiten om een informele overgangstermijn te hanteren waarin een tekortkoming niet meteen hard wordt afgestraft.

‘Samen kunnen we bij het bevoegd gezag ervoor pleiten om een informele overgangstermijn te hanteren waarin een tekortkoming niet meteen hard wordt afgestraft.’

Daarnaast kunnen we ook veel waardevolle informatie bundelen en verspreiden naar de leden. Elk jaar hebben we met NCV en NVZ een Duurzaam Verpakken-dag, waarop de leden voorbereid worden op komende ontwikkelingen op verpakkingsgebied. En de Mengend Nederland-dag is ook een belangrijk ijkpunt voor QHSE-mensen. Juist de bundeling van al die verschillende expertises maakt de samenwerking tussen sectoren heel krachtig.

MARLIES VERLINDE
DIRECTEUR NEDERLANDSE AEROSOL
VERENIGING

De meeste producten uit de coatingindustrie zijn gebaseerd op fossiele chemische bouwstenen, opgewerkt uit olie en gas. Circolide maakt een acrylaatvervanger uit biomassa. Uit restmateriaal om precies te zijn. Afval zoals zaagsel, het hart van maïskolven, rijsthuizen enzovoort. Alles wat Circolide gebruikt, hoeft dus niet meer elders verwerkt of over het land uitgereden te worden. Dat maakt de productie nóg duurzamer. Het acrylaat kent bovendien écht betere eigenschappen. "Die gaan de verf en inkt van de (nabije) toekomst harder, sterker én resistenter tegen UV maken", zeggen Hannah en Thomas.

Háár vader en zijn professor (Nobelprijswinnaar Ben Feringa, red.) bracht het tweetal samen. Als scheikundige had Thomas in zijn onderzoeksgroep zijn PhD behaald; Hannah was biomolecuair wetenschapper én had een master in Science Business Innovation, het vak dat wetenschap met business koppelt, onder meer om innovatietechnologie naar de markt te brengen. Een pracht van een combinatie, zo oordeelden ze na een eerste gezamenlijk kopje koffie ook zélf.

Aanvullend

Ruim twee jaar verder zijn ze sinds de start van hun onderneming. En het gaat goed. Hannah: "We hebben elk onze eigen expertise en invalshoek. Dat geeft wel eens discussies over inhoud en prioriteiten. Maar dat is juist oké; onze kwaliteiten zijn aanvullend. Daarbij vinden we elkaar totaál in ambitie, gedrevenheid en perfectionisme." Thomas: "Waar veel startups vooral oog hebben voor de technologie, combineren wij wetenschap met commercie. Je wilt tenslotte ook geld hebben om je werk te kunnen doen. We houden elkaar scherp op die twee grootheden."

Zo'n tien kilo acrylaatvervanger per dag produceert Circolide inmiddels. Dat is niet zo veel voor wie zich bedenkt dat de wereldmarkt jaarlijks negen miljoen ton acrylaat nodig heeft.

"We zijn nog in de validatiefase", legt Thomas uit. "Dan maak je kleine hoeveelheden voor klanten die er in eigen laboratoria mee willen testen. Die willen zien of het in hun product werkt en wat de kwalitatieve meerwaarde is. AkzoNobel was een van de eersten."

"Er gaat wel een paar jaar overheen voordat zo'n nieuw soort verf een keer in de bouwmarkt verschijnt", weet Hannah. "Een kwestie van lange adem dus, ook voor ons. Als we in 2030 winstgevend zijn, hebben we het goed gedaan. Nu nog leven we van een financieringsmix: overheidssubsidie, leningen en investeerders. Dat lukt goed, want er bestaat een groot geloof in ons product. Thomas: "Wat ons ook helpt, is dat de industrie volgens Europese wet- en regelgeving de komende jaren écht moet vergroenen."

MKB

Dat de grote concerns de acrylaatvervanger van Circolide testen, is mooi, maar de startup wil nadrukkelijk ook met het mkb samenwerken. "Daar zijn geen grote innovatieprogramma's die veel aandacht opeisen", legt Hannah uit. "Met het mkb kunnen we echt samen een mooi product ontwikkelen. Vaak hebben zij aan een kleine hoeveelheid van onze grondstof al genoeg om iets in de markt te kunnen zetten. Dat geeft ons de kans om beheerst op te schalen. Kortom: iedereen die op acrylaat gebaseerde verf of inkt produceert, is welkom. We staan open voor samenwerking om te zien of het werkt in hun applicaties."

MEER INFORMATIE: WWW.CIRCOLIDE.COM

HANNAH FERINGA EN THOMAS FREESE ZIJN DE DRIJVENDE KRACHTEN ACHTER DE GRONINGER STARTUP CIRCOLIDE. HIJ 'DOET' DE TECHNIEK; ZIJ DE BUSINESS.

TEKST: HARRY MOS
FOTO: NIEUWE BEELDEN MAKERS

HOE ZIET DE WERKDAG VAN HANNAH EN THOMAS ERUIT?

Hannah woont in Amsterdam en is één tot twee dagen per week in Groningen. "Maar ik werk vooral waar ik afspraken heb", zegt ze. "Zo onderhoud ik het contact met investeerders, subsidieverstrekken, de accountant en de bank, én met klanten en partners natuurlijk. Ik geef er presentaties over wat we doen, bespreek hoe we kunnen samenwerken, hoe ons NDA-beleid (in vertrouwelijkheid samenwerken, red.) er uitziet et cetera. Mijn werk combineer ik met het moederschap. Dat gaat over het algemeen best goed. Dat ik ondernemer ben, geeft veel flexibiliteit. Je bent niet aan uren gebonden. Dus werk ik als het nodig is ook 's avonds of in het weekend."

Thomas is meestal op kantoor of in het ernaast gelegen laboratorium te vinden. "Ik begeleid onze twee medewerkers en werk samen met hen aan de productie en aan onderzoek naar verdere verbetering en vergroening", vertelt hij. "Ons bestaande product is wel zo'n beetje uitontwikkeld. Dus kijken we vooral ook naar de ontwikkeling van nieuwe bouwstenen of applicaties. Oók voor andere eindproducten dan coatings. En dat leidt dan weer tot het aanvragen van nieuwe patenten. Verder ben ik natuurlijk paraat om aan te sluiten bij gesprekken met klanten en al hun technische vragen te beantwoorden."

De verf- en drukinktindustrie biedt tal van leuke banen. Maar wat houdt dat werk in de praktijk precies in? Verf&Inkt Magazine vraagt het de mensen zelf. Voor deze rubriek zijn we ook op zoek naar onderzoekers. Opgeven kan via hooijdonk@vvvf.nl

‘Wij maken een duurzame
acrylaatvervanger met écht
betere eigenschappen’

INDUSTRIE EN DATA

NEDERLANDSE CYBER-BEVEILIGINGSWET IN WERKING GETREDEN

Op 15 augustus trad de nieuwe Cyberbeveiligingswet (Cbw) in werking. Nederland implementeerde daarmee de Europese richtlijn NIS2. Midden- en kleinbedrijven uit de verf- en inktindustrie vallen er niet direct onder, maar kunnen er wel vragen over krijgen van bijvoorbeeld leveranciers, klanten, verzekeraars. Zij moesten zich uiterlijk op 15 augustus hebben geregistreerd bij het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC), voldoen aan de zorgplicht en significante cyberincidenten melden. Informatie: VVVF-ledennet

VVVF-HANDREIKING GEEFT INZICHT IN EPD'S

Vanuit wet- en regelgeving moeten bedrijven meer en meer productdata aanleveren. Ook afnemers vragen ernaar en in de bouw is de Environmental Product Declaration (EPD) breed ingevoerd. De EPD is een gestandaardiseerd document met milieudata van (met name) bouwproducten. De VVVF schreef een handreiking die onder meer inzicht geeft in hoe een EPD wordt opgesteld en waarvoor deze kan worden gebruikt. Het helpt bovendien bij het beantwoorden van vragen van klanten. Informatie: VVVF-ledennet

POSITION PAPER OVER DIGITAAL PRODUCT-PASPOORT

Sinds de Ecodesign-verordening wordt er volop gewerkt aan het digitaal productpaspoort (DPP). De eerste stap is het maken van afspraken over de infrastructuur; de komst van het digitaal productpaspoort zit nog in de voorbereidende fase. Klanten beginnen er echter al naar te vragen en commerciële dataplatforms spelen erop in. Het is nog niet mogelijk een DPP op te stellen, omdat er nog niet is afgesproken wat erin moet staan. Om onnodige regeldruk te voorkomen, heeft de VVVF/VLK de stand van zaken beschreven en haar standpunt vastgelegd in het position paper 'Ontwikkeling van DPP en data'. Informatie: VVVF-ledennet

AANSCHERPING MILIEUEISEN VOOR GEBOUWEN

Om de impact van de bouwsector op het milieu verder te beperken, gelden vanaf 1 juli 2026 nieuwe milieuprestatie-eisen voor gebouwen. De eis voor kantoren valt hoger uit en voor het eerst gelden er ook eisen voor scholen, winkels, zorginstellingen en bedrijfshallen. Gezien de noodzaak om snel meer woningen te realiseren, zijn de normen voor woningbouw niet aangepast. Bovendien geldt voor kleine woningen een soepeler eis. Informatie: VVVF-ledennet

VRACHTWAGENHEFFING

Per 1 juli is in Nederland op vooral snelwegen en een deel van de provinciale N-wegen de 'vrachtwagenheffing' van kracht. Vrachtwagens boven de 3.500 kilo betalen per gereden kilometer. De hoogte van het tarief is afhankelijk van het gewicht en de uitstoot van het voertuig. Tegelijkertijd verdwijnt de wegenbelasting voor vrachtwagens tot 12.000 kilo en gaat die voor zwaardere trucks omlaag. De ingreep moet ondernemers aanmoedigen hun wagenpark te verduurzamen. Vanwege de hoge dieselprijzen verdwijnt de wegenbelasting tot eind 2026 overigens tijdelijk voor alle vrachtwagens én is de vrachtwagenheffing 22,3 procent lager dan eerder gepland. Informatie: VVVF-ledennet

STATISTIEKDATA TOEGANKELIJK VOOR ALLE VVVF-LEDEN

Waren de branchestatistieken voorheen alleen beschikbaar voor bedrijven die input leverden in de verschillende productcategorieën, vanaf de tweede helft jaar zijn ze in te zien door alle VVVF-leden. De statistieken bieden inzicht in ontwikkelingen in de segmenten bouw, DHZ en industrie, en export. Op het vernieuwde platform worden de branchedata zichtbaar voor alle leden. Bedrijven die data aanleveren, zien daarnaast hun eigen input. Informatie: VVVF-ledennet

WETGEVING STOFFEN

BRANCHE-VRP VOOR ZZS BESCHIKBAAR

Op 9 juli lanceerde de VVVF het branchegerichte Vermijdings- en Reductieprogramma, kortweg Branche-VRP. Daarmee beschikken ledenbedrijven over een praktisch hulpmiddel om invulling te geven aan hun rapportageplicht (eens per vijf jaar) én om de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) verder terug te dringen. De Branche-VRP voor de verf- en drukinktindustrie is ontwikkeld in samenwerking met een gespecialiseerde consultant en met actieve betrokkenheid van stakeholders uit overheid, toezicht en bedrijfsleven. Informatie: VVVF-ledennet

ZET CIRCULARITEIT OP 1

Procesmachines worden nog steeds weggedaan wanneer ze overbodig zijn geworden en dat vinden wij zonde.

In het hergebruiken van overtollige procesmachines zit namelijk nog veel waarde én het is beter voor het milieu.

Bent u op zoek naar nieuwe machines voor uw productieproces? Overweeg dan eens de vele voordelen van gebruikte machines van Foeth:

- ✓ **Grootste voorraad - meeste keus**
- ✓ **Machines zijn direct leverbaar**
- ✓ **Betrouwbare en bewezen kwaliteit**
- ✓ **Inruil en verkoop aan Foeth mogelijk**

Daarnaast voorkomt de inzet van een gebruikte machine de uitstoot van gemiddeld 4,43 ton CO₂ die vrijkomt bij de productie van een nieuwe!

Ga voor groen en profiteer!

FOETH

REUSE TO REDUCE

PREMIUM KWALITEIT MACHINES

2800+ ITEMS OP VOORRAAD

VOLLEDIG GETEST EN GEREVISEERD

TECHNISCHE EXPERTISE EN SUPPORT

Up to 100 % recycled material. 100 % spectacular.

An important step for the circular economy.
Take action!

Are you ready?

Scan the QR code now and find out
more about the Jokey Eco Concept!

Packaging Done Wisely.

EUPIA VERDUIDELIJKT RELATIE TUSSEN VOEDSELVEILIGHEID EN DRUKINKT

EuPIA publiceerde een notitie waarin zij toelicht hoe voedselveiligheidsnormen zoals HACCP en BRCGS zich verhouden tot de productie van drukinkten. De notitie legt uit dat de risicogebaseerde aanpak die aan HACCP en BRCGS ten grondslag ligt, goed aansluit bij de Good Manufacturing Practice (GMP) voor de drukinktindustrie. Deze bevat specifieke eisen voor onder meer hygiënebeheer en het beoordelen van verontreinigingsrisico's die relevant zijn voor de productie van drukinkten. Informatie: VVVF-ledennet

NIUWE ECHA-HAND- LEIDING VOOR MICRO- PLASTICSRAPPORTAGE

ECHA publiceerde een praktische handleiding voor de nieuwe rapportageverplichtingen voor microplastics onder REACH. Hierin staat welke bedrijven moeten rapporteren, welke informatie nodig is en hoe de rapportage bij ECHA moet worden ingediend. Het document helpt fabrikanten, industriële gebruikers en leveranciers van synthetische polymeer-microdeeltjes (SPM). Informatie: VVVF-ledennet

NIUWE SIGNALERINGS- LIJST STOFFEN

Op 6 juli is de lijst met potentieel zeer zorgwekkende stoffen

(pZZS) vervangen door de nieuwe Signaleringslijst Stoffen in Europees onderzoek. Om meer duidelijkheid te bieden, maakt de nieuwe Signaleringslijst onderscheid tussen een vroegsignalerings (onderzoek bevindt zich nog in een beginfase) en een serieuze signalering (er is al meer informatie beschikbaar en er zijn sterkere aanwijzingen dat een stof mogelijk een ZZS is). Hoewel stoffen in die laatste groep nog niet officieel als ZZS zijn aangemerkt, is het verstandig om bij het gebruik of de uitstoot ervan alvast het voorzorgsprincipe toe te passen. Informatie: VVVF-ledennet

VOORLOPIG AKKOORD VOOR CLP-VEREEN- VOUDIGING

Op 17 juni is een voorlopig akkoord bereikt over de Chemicals Omnibus en het vereenvoudigen van de CLP-regelgeving. De wetgevers richten zich vooral op het verbeteren van de consumentenbescherming en de algemene veiligheid bij het omgaan met gevaarlijke stoffen. De aangepaste CLP-tekst wordt naar verwachting op 1 januari 2030 van kracht voor producten die voor 1 januari 2028 op de markt zijn gezet. Informatie: VVVF-ledennet

EUPIA VERNIEUWT FAQ VOOR INKT EN VOEDSEL- CONTACT

Voor drukinkten die worden toegepast in materialen die met voedsel in contact komen, bestaat geen specifieke, ge-

HERHALING TRANSPORT AWARENESS-TRAINING

De VVVF heeft een on-line-transporttraining waarmee medewerkers hun certificaat voor de ADR-verplichting kunnen behalen. De training behandelt de basis van transportwetgeving en doorloopt alle fasen van het logistieke proces: productie, verpakking, opslag, verzending, laden, documentatie en transport. Het certificaat voor de ADR-verplichting is twee jaar geldig. Om een nieuw certificaat te verkrijgen kan de Transport Awareness-training opnieuw worden gevolgd. Voor VVVF/VLK-leden is deze kosteloos.

harmoniseerde EU-wetgeving. Toch actualiseerde de Europese koepelorganisatie EuPIA haar FAQ-document 'Legal Status of Printing Inks, Coatings and Varnishes for Food Contact Materials (FCM Inks)'. Daarmee wil zij duidelijkheid bieden aan producenten, verwerkers en andere betrokkenen in de keten over de juridische kaders en verplichtingen. Informatie: VVVF-ledennet

OVERSTAP NAAR PFAS-VRIJ BLUSSCHUIM VERPLICHT

Bedrijven die PFAS-houdend blusschuim gebruiken, moe-

ten zich voorbereiden op een verplichte overstap naar PFAS-vrije alternatieven. Er is een stapsgewijze overgang, maar bedrijven kunnen de overstap niet uitstellen. Om de overgang zorgvuldig te laten verlopen, moeten zij een plan van aanpak opstellen. Daarin beschrijven ze hoe en wanneer ze overstappen. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) houdt toezicht op de naleving. Informatie: VVVF-ledennet

CEPE ACTUALISEERT ETIKETTERINGSHAND- LEIDING BEHANDELDE ARTIKELEN

Watergedragen verfproducten met conserveringsmiddelen worden volgens de Biociden-verordening gezien als behandelde artikelen. Soms kunnen producten met conserveringsmiddelen ook worden gezien als een biocide. CEPE heeft haar etiketteringshandleiding hiervoor geactualiseerd; de vorige versie was uit 2016. Informatie: VVVF-ledennet

DEFINITIEVE PGS 15 BEPERKT HERZIEN

Vanwege ontwikkelingen rondom PGS 15 is besloten deze beperkt te herzien. Dit gebeurt op verzoek van het ministerie van IenW, mede naar aanleiding van het wetgevingsproces, de omzetting van PGS 14 naar een handreiking en de diverse onjuistheden en aandachtspunten die inmiddels in PGS 15 zijn geconstateerd. Daarnaast is er

een nieuwe digitale functionaliteit beschikbaar binnen PGS. De VVVF is hierbij betrokken. Informatie: VVVF-ledennet

WETGEVING DUURZAAMHEID

EISEN VAN EMPOWERING CONSUMERS OVER OUDE VOORRADEN

In juni heeft de Consumer Protection Cooperation (CPC) een interpretatie uitgegeven over hoe om te gaan met de aanwezigheid van 'oude voorraden', oftewel producten die al in de handel zijn gebracht. Er waren vragen gerezen in het kader van de richtlijn 'Empowering Consumers for the Green Transition' die op 27 september 2026 van toepassing is. Doel is om een gelijke handhavingsaanpak in de hele Europese Unie te hebben. Informatie: VVVF-ledennet

CONFORMITEITS- VERKLARING VERPAKKINGEN

Per 12 augustus moeten bedrijven voor verpakkingen die zij op de markt brengen een conformiteitsverklaring kunnen overleggen aan Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De PPWR beschrijft welke onderdelen in de verklaring moeten worden opgenomen. Dit is een eerste stap; de komende jaren worden aanvullende eisen aan verpakkingen

ingevoerd. De VVVF heeft een aanzet voor de conformiteitsverklaring ontwikkeld en Europese koepelorganisatie CEPE heeft een opzet gemaakt om informatie op te vragen bij leveranciers. Informatie: VVVF-ledennet

EU VERDUIDELIJKT REGELS VOOR PRODUCT- GARANTIES EN DUUR- ZAAMHEID

De uitvoeringsverordening EU/2025/1960 introduceert nieuwe regels voor consumenteninformatie over garanties en productduurzaamheid. Deze verordening volgt uit de Empowering Consumers Directive (EU) 2024/825 en heeft als doel transparantie en consumentenbescherming te versterken. De regels verplichten bedrijven om bepaalde informatie vóór aankoop op een duidelijke en zichtbare manier te verstrekken. CEPE heeft een toelichting gemaakt om dit te implementeren. Informatie: VVVF-ledennet

VERPACT PUBLICEERT DESIGN FOR RECYCLING - NO REGRETS

Zes producentenverantwoordelijkheidsorganisaties lanceerden gezamenlijk de 'Design for Recycling - no regrets': een nieuw hulpmiddel voor bedrijven die plastic verpakkingen op de EU-markt brengen. Met dit document hebben zij praktische handvatten om nu al toekomstbestendige ontwerpkeuzes te maken voor plastic verpakkingen. Informatie: VVVF-ledennet

ARBEID

ADVIES COLLECTIEVE ROOSTERVRIJE DAGEN 2027

Volgens de cao voor de bereide verf- en drukinktindustrie hebben bedrijven met een 40-urige werkweek ADV-dagen beschikbaar. De VVVF heeft weer een advies opgesteld voor aanwijzing van collectieve roostervrije dagen; bedrijven kunnen er - met het oog op de bedrijfsactiviteiten - van afwijken. Informatie: VVVF-ledennet

VVVF BRENGT LOON- SCHALEN IN LIJN

Het bruto wettelijk minimumuurloon steeg per 1 juli 2026 naar € 14,99 per uur. Dat is een toename van 1,85 procent. De verhoging maakt deel uit van de reguliere halfjaarlijkse indexatie waarmee het minimumloon wordt aangepast aan de ontwikkeling van cao-lonen. De VVVF heeft de loonschalen in lijn gebracht met het nieuwe wettelijk minimumloon. Informatie: VVVF-ledennet

ARBOWET VERPLICHT WERKGEVERS TOT RAAD- PLEGING

Vanaf 1 juli zijn de regels voor het raadplegen van werknemers over gezond en veilig werken aangescherpt. In organisaties met een ondernemingsraad (OR) of personeelsvertegenwoordiging (PVT) worden werknemers

via deze vertegenwoordigers betrokken bij het arbobeleid. In kleinere bedrijven moeten werknemers rechtstreeks worden geraadpleegd. De verplichting geldt onder meer voor de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Werknemers hebben bovendien nadrukkelijker de mogelijkheid om voorstellen te doen en advies te geven over gezonde en veilige arbeidsomstandigheden. Informatie: VVVF-ledennet

NIEUWE MELDPLICHT BIJ ONGEVALLEN MET UIT- ZENDKRACHTEN

De regels rond het melden van arbeidsongevallen met uitzendkrachten worden aangescherpt. Waren werkgevers al verplicht om ernstige ongevallen te melden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie, in de nieuwe situatie moeten zij een incident met een uitzendkracht óók doorgeven aan het betreffende uitzendbureau. Vervolgens krijgt het uitzendbureau een eigen meldplicht richting de Arbeidsinspectie. Met deze dubbele melding wil de overheid de samenwerking tussen bedrijven en uitzendbureaus versterken en de veiligheid op de werkvloer verbeteren. Informatie: VVVF-ledennet

MOMENT VAN PENSIOEN- TRANSITIE NADERT

Naar verwachting gaat het pensioen voor de verf- en drukinktindustrie over naar de nieuwe pensioenregels op 1 januari 2027. De komende maanden intensificeert Pensioenfonds PGB de communicatie hierover:

het eerste 'puzzelstukje' aan informatie is deze zomer met de werknemers gedeeld. Overigens krijgen werkgevers in het nieuwe pensioenstelsel te maken met een kortere betaaltermijn van de pensioenpremie. In plaats van 30 dagen moet de pensioenpremie voortaan binnen 10 dagen na factuurdatum worden betaald. Informatie: VVVF-ledennet

WERKGEVERSHEFFING OP FOSSIELE LEASE-AUTO'S

Per 1 januari 2027 treedt een nieuwe werkgeversheffing in werking voor fossiele leaseauto's die ook privé worden gebruikt, inclusief woon-werkverkeer. Deze zogenoemde pseudo-eindheffing (12% over de cataloguswaarde) geldt voor personenauto's die niet volledig emissievrij zijn en die vanaf 1 januari 2027 voor het eerst door de werkgever mede voor privé-doeleinden aan een werknemer ter beschikking worden gesteld. Voor bestaande leaseauto's geldt een overgangsregeling tot 17 september 2030. Informatie: VVVF-ledennet

COMPENSATIE TRANSITIEVERGOEDING AFGESCHAFT

Werkgevers ontvangen vanaf 1 januari 2027 geen compensatie meer van de overheid voor de transitievergoeding bij ontslag wegens langdurige arbeidsongeschiktheid. Bedrijven met minder dan 25 werknemers zijn uitgezonderd. Werknemers

behouden recht op een transitievergoeding. Daarnaast werkt het kabinet aan een hervorming van de transitievergoeding om de regeling sterker te richten op het begeleiden van werk naar werk. Zo wordt onderzocht of werkgevers die aantoonbaar investeren in scholing, omscholing of re-integratie minder of geen transitievergoeding hoeven te betalen. Informatie: VVVF-ledennet

AWVN PLEIT VOOR CAO MET PRODUCTIVITEITS-AFSPRAAK

'Cao-onderhandelingen moeten voortaan altijd aandacht besteden aan groei van de arbeidsproductiviteit.' Dat stelde AWWN-directeur Lisette van Breugel tijdens het jaarcongres van de werkgeversvereniging in Amersfoort. 'Het gaat om de loonruimte van de toekomst. Zonder productiviteitsgroei komt die in gevaar', zei ze. Ze uitte voorts kritiek op de huidige praktijk, waarin loonruimte vooral wordt ingezet voor salarisverhogingen. 'Dat gaat ten koste van investeringen in mensen en organisatie'. Om werkgevers te helpen die te kampen hebben met een stagnerende arbeidsproductiviteit, ontwikkelden AWWN en TNO de gids Expeditie Werkkracht; routes naar slimmer werken met praktische adviezen. Informatie: VVVF-ledennet

VVVF

VVVF ZOEKT PROJECT-MANAGER DUURZAAMHEID

De VVVF is op zoek naar een projectmanager duurzaamheid. Hij of zij volgt duurzaamheidsplannen van Europese en Nederlandse overheden en ondersteunt leden bij de vertaling ervan naar concrete acties. Kent u iemand die wil werken aan een duurzame toekomst, die overheidsvoorstellen kan terugbrengen tot de kern en daarover helder kan adviseren? Laat het ons weten.

Informatie: VVVF-ledennet

VVVF JAAREVENT: CHINA'S PROMINENTE ROL OP HET WERELDTONEEL

Op woensdag 18 november vindt in het Hilton Royal Parc Soestduinen het VVVF-jaarevent plaats. Van 14.00 tot 17.30 uur staat de groeiende invloed van China en de impact hiervan op de Nederlandse en Europese industrie centraal. Bezoekers krijgen inzicht in de koers van China en de kansen die dit biedt voor de sector. Onder anderen econoom, jurist en publicist Heleen Mees en sinoloog Ardi Bouwers bieden verdieping en actuele inzichten in de rol van China in de wereld. Informatie: VVVF-ledennet

ATR: REGELDRUK EN ONDERBOUWING BLIJVEN ZORGPUNT

Het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) concludeert in haar Jaarverslag 2025 dat de onderbouwing van nieuwe, ook Europese, wet- en regelgeving opnieuw tekortschiet. De helft van de voorstellen bevat onvoldoende informatie over de gevolgen voor burgers, bedrijven en professionals. Uit een peiling onder het mkb blijkt dat ondernemers gemiddeld 26 uur per maand kwijt zijn aan Europese administratieve verplichtingen. In sectoren zoals industrie en landbouw loopt dit op tot 40 uur per maand.

Informatie: VVVF-ledennet

EUROPESE RAAD ONDERSTREEPT BELANG ZELFDE WETGEVING DOOR EU

De Europese Raad heeft zich op 19 maart uitgesproken over het belang van de EU-agenda. De Raad heeft onder andere maatregelen voorgesteld die de concurrentiekracht van de Europese industrie moeten versterken. Centraal staan een sterkere interne markt, minder administratieve lasten, betaalbare energie en steun voor strategische sectoren. Dit is ook wat de VVVF blijft benadrukken in overleggen met de autoriteiten.

Informatie: VVVF-ledennet

VOLG ONS

Global Distributor of Innovative and Sustainable Solutions

**DKSH Performance
Materials - Asia Pacific,
Europe, and North
America**

1.4
Billion
Net Sales
2024

33
Markets

58
Innovation
Centers

Over
1,720
Employees

Over
100
Regulatory
Specialists

Discover more: dksh.com/pm

**DKSH Ranks Among the
Top 5% of the Companies
Rated by EcoVadis.**

DKSH

Delivering Growth – in Asia and Beyond.

DESIGN FOR RECYCLING EN GRADATIES

VRAAG

Design for recycling wordt concreet gemaakt in de PPWR. Hierin staan eisen aan de recycleerbaarheid van de verpakking zelf. Hoe werkt dat?

ANTWOORD

De Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR) stelt eisen aan de inzet van recycalaat (gerecycled plastic), aan een retour- en hergebruikstelsel voor transportverpakkingen, en ook aan de recycleerbaarheid van de verpakking zelf. In het kader van 'design for recycling' moet een verpakking in 2030 voor 70 procent recycleerbaar zijn. Vanaf dat jaar zijn verpakkingen die minder recycleerbaar zijn, verboden.

De criteria voor recycleerbaarheid zijn nog onbekend; deze worden uiterlijk 1 januari 2028 verwacht. Wel is bekend dat hoe hoger de mate van recycleerbaarheid, hoe lager de afdracht voor de verpakking (ecomodulation).

PPWR - FABRIKANT OF PRODUCENT

VRAAG

Binnen de PPWR is het belangrijk te weten wie de producent is, maar hoe stel je dat vast?

ANTWOORD

Binnen de PPWR (Packaging and Packaging Waste Regulation) is de producent verantwoordelijk voor een groot deel van de wettelijke verplichtingen rond verpakkingen. De producent moet namelijk de kosten dragen voor

de inzameling, sortering, recycling en verwerking van verpakkingsafval. De producent is dus verantwoordelijk voor het nakomen van de verplichtingen voor de 'extended producer responsibility' en financiert het afvalbeheersysteem in het land waar de verpakking naar verwachting afval wordt (PPWR, artikel 45, lid 1). De producent moet zich dan ook bij de bevoegde instanties registreren in lidstaten en rapporteren hoeveel verpakkingen het op de markt brengt.

Ter illustratie: wie is de producent van de transportverpakking?

- Bedrijf A produceert grote kartonnen dozen zonder naam of handelsmerk in een lidstaat. Bedrijf A verkoopt de lege kartonnen dozen aan Bedrijf B in dezelfde lidstaat. In deze transactie is Bedrijf A de producent.
- Als de kartonnen dozen de naam of het handelsmerk van Bedrijf B draagt, is Bedrijf B de producent in die lidstaat.
- Als Bedrijf B de gevulde kartonnen dozen verkoopt aan Bedrijf C in een andere lidstaat, is Bedrijf C de producent in die andere lidstaat.
- Als de kartonnen dozen naar een land buiten de EU worden geëxporteerd, is er geen producent in welke lidstaat dan ook, aangezien de dozen naar verwachting geen afval zullen worden in de EU.

Vragen over de PPWR? Lees de FAQ's op VVVF's ledennet.

GENERIEKE VS SPECIFIEKE CLAIMS

VRAAG

Via onze zonnepanelen wekken wij ongeveer 35 procent van onze elektriciteitsbehoefte op. Kunnen wij dan

zeggen dat onze verf is 'geproduceerd met zonne-energie'?

ANTWOORD

Deze claim bevat twee aspecten die het bedrijf onder de Empowering Consumers for the Green Transition-richtlijn niet waar kan maken.

- De claim 'geproduceerd' suggereert dat het de hele levenscyclus betreft, inclusief de grondstofwinning en -bewerking. Dat is niet het geval.
- Daarnaast is de claim te generiek: de verf wordt immers niet volledig geproduceerd met zonne-energie, maar alleen voor 35 procent.

Een correctere aanduiding is een formulering in de trant van: 'Geproduceerd in onze verffabriek die op 35% zonne-energie draait'.

DOORBETAALD VERLOF

VRAAG

Heeft een werknemer recht op doorbetaald verlof bij een huwelijk van een familielid?

ANTWOORD

Artikel 10, lid 2 sub c van de cao voor de verf- en drukinktindustrie beschrijft wanneer een werknemer doorbetaald verlof kan opnemen: "gedurende één dag of dienst bij huwelijk van een kind, pleegkind, kleinkind, broer, zuster, ouder en schoonouder, zwager en schoonzuster".

De werknemer heeft bij een huwelijk van een kind, broer enzovoort geen recht op een vrije dag, maar heeft recht op doorbetaald verlof. Recht op doorbetaald verlof is niet hetzelfde als recht op een vrije dag.

Om voor doorbetaald verlof in aanmerking te komen, moet de werknemer op

de dag van het huwelijk volgens zijn/haar rooster staan ingepland om te komen werken. Is dat niet het geval, dan is er geen sprake van doorbetaald verlof. Als het huwelijk op een dag valt waarop de werknemer vrij is (dus niet ingeroosterd is), dan heeft hij/zij geen recht op een doorbetaalde verlofdag.

TRANSITIEVERGOEDING

VRAAG

Een medewerker heeft drie contracten gehad: 6 maanden, 6 maanden en 3 maanden. Vanaf welke datum moeten wij de transitievergoeding berekenen?

ANTWOORD

In de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) is de regeling rondom de transitievergoeding (artikel 7: 673 BW) gewijzigd. Vanaf 1 januari 2020 heeft de werknemer, bij beëindiging door de werkgever van de arbeidsovereenkomst of het niet verlengen van de tijdelijke arbeidsovereenkomst, aanspraak op een transitievergoeding vanaf de eerste dag van de arbeidsovereenkomst. Deze regel geldt ook voor (tijdelijke) arbeidsovereenkomsten.

De hoogte van de transitievergoeding is een derde van het bruto-maandsalaris per dienstjaar (onvolledige dienstjaren naar rato). In deze situatie moeten de contracten bij elkaar worden opgeteld en de transitievergoeding moet worden berekend vanaf het eerste contract.

Meer informatie nodig? Raadpleeg Thema's via www.vvvf.nl/ledennet

ALTIJD EN
OVERAL OP
DE HOOGTE
BLIJVEN?

Dat kan!
Neem een abonnement op onze
nieuwsbrief Verf&Inkt Netwerk.
Meld je aan via www.vvvf.nl

Solvica

KERN

COATINGS NAUWKEURIG BEOORDELEN

STEREO-ZOOMMICROSCOOP OZL 464C832

precies
flexibel
haarscherp

solvica.com

kern-sohn.com

VVVF BIEDT BEDRIJVEN EN KENNISCENTRA EEN PODIUM OM
KENNIS EN ERVARING TE DELEN MET DE VERF- EN INKTBRANCHE

VVVF&PODIUM

BYK GARDNER / DKSH BENELUX / DUISBERG
PRODUCTION / E & R / ELCOMETER / FOETH /
HILDERING PACKAGING / KERN & SOHN / SAIER
VERPACKUNGSTECHNIK / SCHÜTZ

BYK GARDNER

BYK-Gardner GmbH
Lausitzer Strasse 8
82538 Geretsried (DE)

www.byk-instruments.com
06 386 037 54
bart.minten@altana.com

Spectro2guide: kleur, glans en fluorescentie in één oplossing

De spectro2guide-familie combineert kleur, 60 glans en fluorescentiemeting in één handzame spectrofotometer. De spectro2guide Pro biedt bovendien een speciale Jetness-modus voor uiterst nauwkeurige meting van diepzwart. De spectro2go XS heeft een kleinere 5 mm meetopening voor exacte kleurcontrole op kleine onderdelen.

Dankzij innovatieve LED-technologie biedt de spectro2guide ongeëvenaarde kortetermijn-, langetermijn- én temperatuurstabiliteit. Met fluorescentiemeting en een unieke dE FI-index voorspelt het apparaat hoe kleuren zich onder invloed van zonlicht zullen gedragen. Digitale standaarden maken fysieke referenties overbodig – ideaal voor snelle en foutloze kwaliteitscontrole.

Een helder 3,5-inch kleuren-touchscreen en intuïtieve iconennavigatie maken bediening eenvoudig – zelfs met handschoenen. De live preview-camera garandeert exacte plaatsing van de meting en voorkomt fouten door krassen of onregelmatigheden.

Voor professionals in de coatingsindustrie: verhoog de kwaliteit van kleurcontrole met de spectro2guide. BYK Instruments staat voor innovatie, betrouwbaarheid en digitale precisie in kleurmeting.

Neem gerust contact met ons op voor meer informatie of een demonstratie.

DKSH BENELUX

DKSH Benelux: Your Trusted Partner for Specialty Chemicals and Ingredients

Based in Roermond, Netherlands, DKSH Benelux is a specialty chemicals and ingredients distributor providing marketing and sales, distribution and logistics, sourcing, market insights, and regulatory support for Belgium, the Netherlands, and Luxembourg enabling more than 200 customers across the region to source reliably and scale efficiently.

DKSH Benelux's product portfolio includes pigments, binders, and additives for paints, coatings, adhesives, inks, agrochemicals, plastics, and construction applications. Beyond distribution, DKSH Benelux supports customers with in-house formulation development through its application laboratory which is part of DKSH's global network of 62 innovation centers. This combination of technical expertise and regulatory know-how helps customers reduce time-to-market, ensure compliance, and strengthen their competitive position.

DKSH Benelux was founded in 1989 as Dols International B.V. and has been part of DKSH since May 2019. DKSH Business Unit Performance Materials distributes specialty chemicals and ingredients for food, pharmaceutical, personal care, and various industrial applications, creating cutting-edge formulations that comply with local regulations. With around 1,830 specialists, the Business Unit generated net sales of CHF 1.4 billion in 2025.

Ready to expand your market reach? Contact DKSH Benelux to learn how its Market Expansion Services can support your business goals and drive sustainable growth.

DKSH Benelux BV
Westhoven 6A
6042 NV Roermond

www.dksh.com
+31 475 315 554
info.nl@dksh.com

DUISBERG PRODUCTION

Blijf vooroplopen: dé onmisbare multitool voor de vakschilder

Open verfblikken eenvoudig – en doe nog veel meer – met deze hoogwaardige verfblikopeners. Met maar liefst acht functies, waaronder een liniaal, moersleutel en flesopener, mogen ze eigenlijk op geen enkele bouwplaats of in de broekzak van de vakschilder ontbreken. Ze zijn uitzonderlijk duurzaam en robuust.

Waar veel aanbieders in de markt opereren als wederverkoper, produceren wij alles zelf in onze fabriek in Solingen (Duitsland) en bieden we de optie om de openers volledig te personaliseren en uniek te maken.

DUISBERG
production

Duisberg production
Spielbruch 33
42659 D- Solingen

www.verfblikopener.nl
info@duisberg-solingen.de

E & R

Nieuwe NETZSCH MASTERMIX Dissolvers geleverd!

In de afgelopen zomerperiode hebben wij weer een aantal nieuwe en robuuste NETZSCH MASTERMIX Dissolvers mogen leveren en installeren bij Nederlandse klanten in de verf- & coatings industrie.

Waaronder deze NETZSCH MASTERMIX 55KW Vacuüm Dissolver voorzien van RVS Vacuümdeksel, stortcabinet en gemotoriseerde, instelbare schraper. Krachtige machine met doelmatige bewakingsfuncties en voorzien van CE-markering conform nieuwe Machineverordening (EU 2023/1230) en operator vriendelijke bedieningsconsole.

De grotere broer van de op de achtergrond zichtbare NETZSCH MASTERMIX 37KW variant. Standaard uitgevoerd met speed control, frequentieregelaar en klemarmsysteem met veiligheidsschakelaar, duurzaam, onderhoudsarm en energie-besparend.

Geleverd en vakkundig geïnstalleerd door onze technische dienst bij een vaste Nederlandse klant in het midden van het land, actief in topkwaliteit vloersystemen.

Heeft u ook plannen voor uitbreiding of denkt u er over na om een oude machine te vervangen, neem dan vrijblijvende contact met ons op om de mogelijkheden te bespreken en een test of referentie bezoek in te plannen. Wij vertellen u er graag meer over!

E & R B.V.

E & R B.V.
Stoomloggerweg 1
3133 KT Vlaardingen

www.er-bv.com
(+31) 010 4601544
info@er-bv.com

ELCOMETER

Loop voorop met de Elcometer 1720 Abrasie & Wasbaarheidstester

Stralen – Spuiten – Inspecteren – Rapporteren.
Elcometer ondersteunt de volledige levenscyclus van coatings.

Voor fabrikanten is schrobvastheid essentieel.
Gebrekkige duurzaamheid kan leiden tot voortijdige slijtage en reclamaties.
De Elcometer 1720 slijtage- en wasbaarheidstester simuleert nauwkeurig jarenlange reiniging en mechanische belasting in minuten.
Het levert consistente, herhaalbare duurzaamheidsdata voor betrouwbare productontwikkeling en validatie.

Stel de slaglengte in van 10 tot 300 mm en de snelheid van 10 tot 65 slagen per minuut.

Een ISO-knop stelt direct 37 cpm in voor ISO 11998, ASTM D2486 en DIN 53778.

Geïntegreerde doseerpompen maken nat schrobtesten mogelijk.
Verwisselbare instrumenten testen verven en coatings.
Ontworpen voor nauwkeurige en objectieve labresultaten.
De 1720 bewijst langdurige coatingbestendigheid met consistente en betrouwbare prestatiedata.

elcometer®

Elcometer
Ravenswade 150 G&H
3439 LD Nieuwegein

www.elcometer.com/nl
030 259 1818
nl_info@elcometer.com

FOETH

Foeth ondersteunt duurzame verf- en inktproductie

Foeth is Europa's grootste daeler in gebruikte procesmachines.
Met meer dan 2.800 machines op voorraad helpen wij bedrijven wereldwijd sneller en duurzamer investeren.

Voor de verf- en inktindustrie biedt Foeth onder meer gebruikte parelmolens, dissolvers, roerwerken en driewalsen.

Deze machines worden ingezet voor mengen, dispergeren, malen en homogeniseren van pigmenten, coatings, inkt en pasta's.

Gebruikte machines zijn vaak direct beschikbaar. Zo kunnen producenten hun capaciteit sneller uitbreiden of machines vervangen zonder lange levertijden.

Foeth geeft procesmachines een tweede leven. Daarmee voorkomt u onnodige nieuwproductie, beperkt u stilstand en draagt u bij aan een meer circulaire industrie.

Bekijk het actuele aanbod op www.foeth.com

FOETH
REUSE TO REDUCE

Foeth B.V.
Harselaarseweg 23
3771 MA Barneveld

www.foeth.com
++31(0)342 415 551
info@foeth.com

HILDERING PACKAGING

HILDERING PACKAGING

SPECIALIST IN BLIKVERPAKKINGEN

Hildering Packaging
Zandvoortstraat 69
1976 BN IJmuiden

www.hildering.com
(0255 510 409
info@hildering.com

Versterk je merk: blikverpakking bedrukken of etiketteren

Een aantrekkelijke blikverpakking maakt het verschil in het schap. Met onze Ontwerp- en Prints-service ontwikkelen we samen verpakkingen die de positie van jouw product in de markt versterkt.

ONTZORGEN Onze ontwerpstudio biedt begeleiding en advisering bij het ontwerp, druktechniek, materiaalgebruik en wettelijke regels. Denk bijv. ook aan de aankomende PPWR. Al een eigen ontwerp? Dan vertalen wij deze technisch door. Afhankelijk van kleurgebruik en oplages kunnen wij blik direct bedrukken of voorzien van een etiket. Direct bedrukken wordt vaak toegepast bij grote oplages en is doorgaans goedkoper dan etiketteren. Etiketteren biedt meer flexibiliteit en kan al vanaf 250 stuks. Een combinatie is ook mogelijk.

DUURZAAM Het bedrukken en etiketteren doen wij volledig energieneutraal door de opwekking van duurzame energie en de juiste kwaliteitscontroles.

De voordelen van onze services:

- Alles onder één dak, van concept tot eindverpakking,
- Lage kosten en korte levertijden,
- Hoge kwaliteit voor test- en nichemarkten,
- Consistente uitstraling, van kleine tot grote oplages.

Meer weten over de mogelijkheden voor een unieke verpakking?
Neem contact met ons op

KERN & SOHN / SOLVICA

Industrieel meetbureau
PROFESSIONAL MEASURING
SINCE 1844

Precisie voor betrouwbare processen

In de verf- en drukinktindustrie zijn nauwkeurige meetwaarden essentieel voor reproduceerbare kwaliteit. Met meer dan 180 jaar ervaring biedt het familiebedrijf KERN & SOHN robuuste meet- en weegtechnologie voor laboratoria, kwaliteitsborging en productie. Ons brede productassortiment omvat onder andere:

- Precisieweegschalen en kalibratiegewichten
- Vochtigheidsbepalers
- Kleurenspectrometers
- Microscopen
- Laagdiktemeters

Solvica B.V. is partner van KERN & SOHN in de Benelux en adviseert u graag bij het kiezen van een passende oplossing voor de verf- en druktinktindustrie.

KERN

KERN & SOHN GmbH
Ziegelei 1
72336 Balingen, Duitsland

www.kern-sohn.com
+49 7433 9933-261
info@kern-sohn.com

Solvica
ADVANCED TESTING EQUIPMENT

Solvica B.V.
P.O. Box 202
8250 AE Dronten, The Netherlands

www.solvica.com
+31 88 3310661
info@solvica.com

SAIER VERPACKUNGSTECHNIK

Verf en lak slim verpakt: S-LINER BARRIER-emmers van SAIER

Het duurzame alternatief voor de metalen emmer.

De innovatieve binnenfolietechniek beschermt verf en lak op betrouwbare wijze. Hierdoor vindt geen permeatie plaats van binnen naar buiten, of omgekeerd. De gelaste folie langs bodem en wand en de barrièrefolie in het deksel omsluiten de inhoud volledig en zorgen voor 360°-bescherming.

Zo blijven de productkwaliteit, de producteigenschappen en de stabiliteit van de emmer op lange termijn behouden. De vormvaste kunststof emmer roest niet, deukt niet en heeft ook bij oplosmiddelhoudende inhoud geen extra binnencoating nodig.

Dankzij de geïntegreerde openingslip met afdichtingsfunctie kan de emmer eenvoudig en zonder gereedschap worden geopend. De BARRIER-oplossing is flexibel inzetbaar voor ronde, ovale en vierkante emmers in verschillende maten.

Maak uw verpakkingen duurzamer – met op maat gemaakte BARRIER-oplossingen van SAIER.

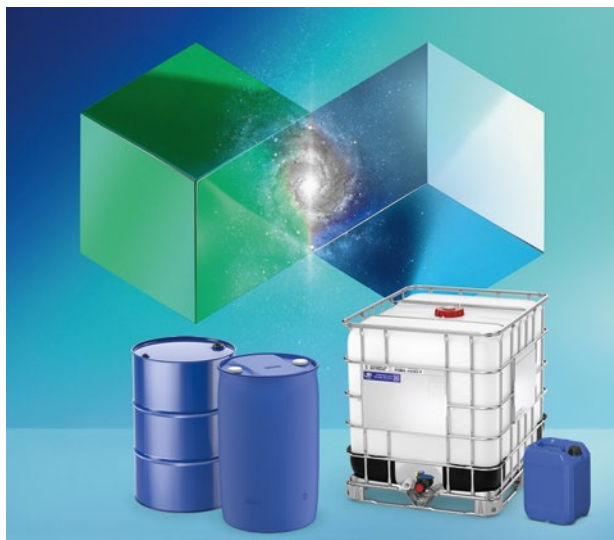
Onze specialiste Sarah Maier kijkt uit naar uw aanvraag en adviseert u graag persoonlijk.

SAIER
VERPACKUNGSTECHNIK

SAIER Verpackungstechnik
Reutiner Strasse 7
72275 Alpirsbach / Duitsland

www.saiyer-verpackungstechnik.de
+49 7444 611-210
sales@saiyer-web.de

SCHÜTZ

CIRCULAR ECONOMY MEETS TECHNOLOGY

We show how closed material cycles can become reality: with packaging solutions that set standards in quality, safety, and cost-effectiveness. Learn all about our comprehensive circular system – including the latest innovations and trends in packaging, technology and your supply chain. Discover how our products and services let you achieve even greater economic benefits and environmental efficiency.

Explore our latest product highlights and experience how SCHÜTZ continues to drive innovation forward.

Visit us at: www.schuetz.net/innovations

SCHÜTZ

Schütz (Benelux) B.V.
Westelijke Randweg 23
4791 RT Klundert

www.schuetz.net/benelux
+31 168 334 600
info1benelux@schuetz.net

COLOFON

VERF&INKT MAGAZINE

Verf&Inkt is een uitgave van de Vereniging van Verf- en Drukinktfabrikanten (VVVF). De VVVF behartigt de belangen van de Nederlandse verf- en drukinktindustrie. Het blad wordt verspreid onder leden van de branche-organisatie en externe relaties. Verf&Inkt verschijnt vier keer per jaar. Verf&Inkt wil een opinieblad zijn. Dat betekent dat van VVVF-standpunten afwijkende meningen niet uit het blad geweerd worden.

REDACTIE

Adriaan van Hooijdonk,
hoofdredacteur
(hooijdonk@vvvf.nl)

VVVF-communicatie
(communicatie@vvvf.nl)

VORMGEVING

StudioDAM, Amsterdam

ADVERTENTIEACQUISITIE

Mooijman Marketing & Sales
Julius Röntgenstraat 17
2551 KS Den Haag
070 - 323 4070
dm@mooijmanmarketing.nl

Advertenties vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redactie.

DRUK

Impressed, Pijnacker

ABONNEMENTEN

Wie werkzaam is in de verf- en drukinktindustrie of op een andere wijze direct of indirect bij de verf- en drukinktindustrie betrokken is, kan in aanmerking komen voor een kosteloos abonnement op Verf&Inkt.

Meld u aan via info@vvvf.nl en u krijgt zo spoedig mogelijk bericht. Meer informatie: 070 - 444 0680, info@vvvf.nl.

OVERNAME

Overname van artikelen uit Verf&Inkt is alleen toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie. In de meeste gevallen zal die graag worden gegeven.

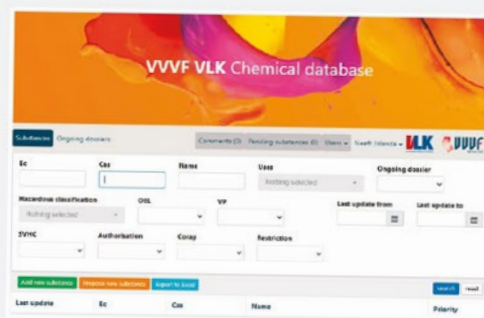
ISSN: 2468-421X

**Welke regels gelden voor de stoffen in onze producten?
Welke veranderingen zijn op komst? Check de Stoffen-
tool, een database van bijna 4.000 stoffen.**

In de VVVF/VLK Stoffentool staan de eisen en verplichtingen van zowel Europese als Nederlandse wet- en regelgeving vermeld voor 4.000 stoffen.

VVVF- en VLK-leden kunnen met deze database eenvoudig controleren wat de status is van de stoffen die ze gebruiken of van alternatieven.

Wordt niet verrast door ontwikkelingen in stoffenwetgeving. Maak ook gebruik van de VVVF/VLK Stoffentool!

www.vvvf.nl/tools

UITGEVER

VVVF
Loire 150
2491 AK Den Haag
070 - 444 0680
info@vvvf.nl
www.vvvf.nl

© VVVF

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen,

mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de VVVF. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet 1912 wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting

Reprerecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

HILDERING PACKAGING

SPECIALIST IN BLIKVERPAKKINGEN

voor alle soorten vulgoed

voor meer componenten

voor impact in het schap

voor veilig transport

Al meer dan 65 jaar
je partner in verpakingsoplossingen
voor verf, chemie en meer

www.hildering.com - info@hildering.com

